Passend accommoderen

Accommodatiebeleid 2023

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Ondernemend en betrokken.

versie 10 oktober 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord **2**

1. Inleiding **3**

1.1 Wat is accommodatiebeleid? *3*
1.2 Waarom dit accommodatiebeleid? *3*
1.3 Doel accommodatiebeleid *4*
1.4 Waar gaat accommodatiebeleid wel en niet over? *4*
1.5 Relatie met overig gemeentelijk beleid *5*
1.6 Leeswijzer *6*

2. Visie **7**

2.1 Kenmerken gemeente Edam-Volendam *7*
2.2 Onze visie op maatschappelijke accommodaties *7*
2.3 Sturen op maatschappelijke basisvoorzieningen *11*
2.4 Uitgangspunten van ons accommodatiebeleid *11*

3. Kosten van maatschappelijke accommodaties **13**

4. Inzet van verschillende instrumenten **16**

4.1 Huivesten om-niet *17*
4.2 Accommoderen *18*
4.3 Inkopen *19*
4.4 Financieel ondersteunen *20*
4.5 Algemeen Belang Besluit *21*

5. Afwegingskaders **22**

5.1 Afwegingskader inschaling activiteiten *22*
5.2 Afwegingskader investering en rol maatschappelijke accommodaties *26*
5.3 Afwegingskader uitbreiding maatschappelijke accommodaties *27*
5.4 Afwegingskader overcapaciteit maatschappelijke accommodaties *28*

Bijlagen **29**

Bijlage 1: Overzicht huidige maatschappelijke accommodaties *29*
Bijlage 2: Definities en uitleg van begrippen *33*
Bijlage 3: Inzet instrumenten Edam-Volendam voor maatschappelijke activiteiten *35*
Bijlage 4: Wet Markt en Overheid en accommodatiebeleid *58*

Voorwoord

De gemeente Edam-Volendam bestaat uit de stad Edam (ca. 7.000 inwoners), de kern Volendam (ca. 22.500 inwoners) en de omliggende kernen Beets, Etersheim, Hobrede, Kwadijk, Middelie, Oosthuizen, Purmer, Schardam en Warder (in totaal circa 7.000 inwoners). Allemaal hebben ze hun eigen identiteit, karakter en een sterk verenigingsleven. De gemeente Edam-Volendam investeert al sinds haar bestaan in maatschappelijk vastgoed zoals sportaccommodaties en welzijnsgebouwen. Hiermee willen we een goed voorzieningenniveau creëren dat bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze gemeente. Het maakt dat mensen hier prettig wonen, leven en ontspannen.

Bij maatschappelijke voorzieningen gaat het om ruimte voor onderwijs, sport en cultuur, welzijn en ontmoeting. Zij vormen het sociale hart van een kern of wijk. Om de volgende generatie ook goede, passende en betaalbare maatschappelijke accommodaties te kunnen bieden, moeten we middelen en ruimte optimaal inzetten. Dat kan door investeringen in te zetten daar waar het nodig is en taken en verantwoordelijkheden op de juiste plek neer te leggen. We vinden het belangrijk om uit te kunnen leggen waarom we als gemeente wel of niet bijdragen aan het faciliteren van activiteiten of het realiseren of in stand houden van een accommodatie. De kaders in dit accommodatiebeleid helpen hierbij. Activiteiten die waardevol zijn en ons beleid ondersteunen, kunnen behoren tot sociale basis in onze gemeente. Deze activiteiten willen we faciliteren in accommodaties die goed onderhouden, functioneel, duurzaam en toegankelijk zijn.

In dit eerste accommodatiebeleidsplan van de gemeente Edam-Volendam gaan we uit van *'samenkracht'*. Het is niet vanzelfsprekend dat de gemeente altijd alle rollen en taken op zich neemt bij maatschappelijk vastgoed. We kijken ook wat de samenleving zelf kan doen. Daar waar ondersteuning van de gemeente nodig is, maken we daarover duidelijke afspraken. Hiermee kunnen we activiteiten die voor de leefbaarheid van onze gemeente van belang zijn passend accommoderen.

Wij wensen u veel leesplezier toe!

Wethouder Marisa Kes *portefeuillehouder Vastgoed (stenen)*
Wethouder Vincent Tuijp *portefeuillehouder Sociaal Domein (invulling maatschappelijke activiteiten)*

1. Inleiding

1.1 Wat is accommodatiebeleid?

Accommodatiebeleid geeft aan hoe wij als gemeente maatschappelijke accommodaties inzetten ten behoeve van activiteiten om ons gemeentelijk beleid of wettelijke zorgplicht te vervullen. Het gaat in hoofdlijnen in op de manier waarop de gemeente invulling geeft aan het instrument 'huisvesting van maatschappelijke activiteiten'.

Maatschappelijke accommodaties zijn gebouwen en terreinen waar maatschappelijke activiteiten plaatsvinden waarvoor de gemeente een wettelijke zorgplicht heeft of die het gemeentelijke beleid ondersteunen en die niet door de markt worden gerealiseerd. Als het commercieel interessant en mogelijk was om zonder subsidie of steun van de overheid bijvoorbeeld een sporthal of gymzaal te exploiteren, dan zouden marktpartijen hier wel op grote schaal instappen. Het kenmerk van maatschappelijke accommodaties is dat hiervoor juist een rol weggelegd is voor de overheid. Het is mogelijk dat in een maatschappelijke accommodatie naast maatschappelijke activiteiten ook commerciële activiteiten plaatsvinden, zoals kinderopvang in een schoolgebouw of een sportschool in een sporthal.

De realisatie en instandhouding van maatschappelijke accommodaties vraagt een actieve rol van de gemeentelijke overheid. Maar welke keuzes maak je hierin als gemeente? Hoe verantwoord je een rol als gemeente? Doe je dat overal op dezelfde wijze? Dit accommodatiebeleid geeft duidelijkheid over de afwegingen die de gemeente Edam-Volendam hierin maakt.

1.2 Waarom dit accommodatiebeleid?

Een integraal accommodatiebeleid ontbreekt in Edam-Volendam. Ook in de inhoudelijke gemeentelijke beleidsnota's is niet benoemd of en hoe vastgoed als instrument wordt ingezet om beleidsdoelstellingen te behalen en welke rol de gemeente hierin speelt. Het accommodatiebeleid moet hierin een heldere lijn aanbrengen en duidelijk maken welke rol is weggelegd voor de gemeente en wat bij de maatschappij hoort.

Mede door de gemeentelijke fusie in 2016 (Edam-Volendam met Zeevang) en afspraken die in het verleden zijn gemaakt, zijn er verschillende afspraken over accommodaties en de rol die de gemeente hierbij speelt. De gemeente wil toewerken naar harmonisatie van afspraken. Duidelijke afwegingskaders moeten worden ingezet bij beslissingen over projecten of verzoeken, zodat we uit kunnen leggen waarom we dingen wel of niet doen.

We zijn gehouden aan regelgeving over het doorbelasten van kosten en verantwoorden van subsidies. Er mag geen sprake zijn van ongeoorloofde staatssteun en verkapte subsidies. Van de uitgaven die we doen, moeten wij de doelmatigheid kunnen aantonen.

We krijgen als gemeente steeds meer taken overgeheveld vanuit het Rijk, die vanuit de gemeentelijke begroting moeten worden bekostigd. Daarnaast stijgen de kosten van de realisatie en instandhouding van accommodaties. We willen daarom nu goed nadenken over hoe we het gewenste voorzieningenniveau ook naar de toekomst toe betaalbaar kunnen houden voor de gemeente en gebruikers. Dat kan betekenen dat we keuzes moeten maken in wat we wel en niet doen als gemeente.

Sinds 2021 is Edam-Volendam een JOGG-gemeente. JOGG staat voor 'Gezonde jeugd, gezonde toekomst'. Dit betekent dat wij ons richten op het gezonder maken van de leefomgeving van het opgroeiende kind.

Hier vallen ook accommodaties onder. We willen uitgangspunten ten aanzien van gezondheid meenemen in dit accommodatiebeleid.

Maatschappelijke trends en ontwikkelingen zoals individualisering, vergrijzing, vereenzaming en toenemende mobiliteit beïnvloeden de leefbaarheid van onze kernen en wijken. Daarnaast zien we nieuwe vormen van bijvoorbeeld ontmoeting en sport. Dit alles kan leiden tot een andere vraag naar voorzieningen. Passende accommodaties dragen bij aan de leefbaarheid en beïnvloeden de toekomst van onze inwoners en verenigingen.

1.3 Doel accommodatiebeleid

Het accommodatiebeleid maakt duidelijk waarom en hoe we een rol spelen bij het accommoderen van maatschappelijke activiteiten. Het biedt toetsingskaders voor afspraken, planvorming en burgerinitiatieven waarin maatschappelijke accommodaties betrokken zijn. Hiermee kunnen we uitleggen waarom we wel of niet een rol innemen ten aanzien van maatschappelijk vastgoed.

1.4 Waar gaat accommodatiebeleid wel en niet over?

Het accommodatiebeleid richt zich op gebouwen en terreinen met een publieke functie die geen onderdeel uitmaken van de openbare ruimte en waarin / waarop maatschappelijke activiteiten plaatsvinden die vallen onder de volgende categorieën:

- Onderwijs
- Sport (binnen- en buitensport incl. sportvelden)
- Cultuur
- Welzijn (sociaal-maatschappelijk, ontmoeting)

In het vastgoedbeleid van de gemeente Edam-Volendam vallen deze accommodaties wanneer ze eigendom zijn van de gemeente onder de categorie **'maatschappelijk vastgoed'**. Kenmerk van maatschappelijk vastgoed is dat de exploitatie hiervan (gedeeltelijk) door publieke middelen mogelijk wordt gemaakt. Met andere woorden: deze accommodaties zijn commercieel gezien niet rendabel, anders zouden marktpartijen hierin wel voorzien.

Het accommodatiebeleid van Edam-Volendam **gaat niet over**:

- De overige categorieën vastgoed[1] die worden onderscheiden in het gemeentelijke vastgoedbeleid, tenzij er sprake is van dubbelfuncties, bijvoorbeeld een historisch gebouw waarin maatschappelijke activiteiten plaatsvinden of kinderopvang in een schoolgebouw.
- Voorzieningen voor sport, spel, beweging en ontmoeting in de openbare ruimte die vrij toegankelijk zijn (dus waarvoor geen huur / entree betaald hoeft te worden). Voorbeelden hiervan zijn speelplaatsen, trapveldjes, Cruijff Court, basketbalveld, jeu de boules-banen, skatebaan, calisthenics, sportcontainer en volkstuintjes. In de Omgevingswet is opgenomen dat we openbare ruimte multifunctioneel inrichten vanuit meerdere disciplines. Onderhoud en vervanging van voorzieningen in de openbare ruimte vallen onder verantwoordelijkheid van de afdeling Openbare Werken. Hieronder valt ook het onderhoud van de terreinen van de ijsbanen, waarmee deze ook niet onder het accommodatiebeleid vallen.

[1] *Overige categorieën in het vastgoedbeleid van de gemeente Edam-Volendam zijn: huisvesting gemeentelijke organisatie, huisvesting publieke diensten, historisch vastgoed, strategisch vastgoed, en commercieel vastgoed zoals solitaire kinderopvanglocaties en het stadion van FC Volendam.*

- Hoe met de openbare ruimte wordt omgegaan is opgenomen in de *'Visie en Handboek Inrichting Openbare Ruimte'*. Het beleid over speelvoorzieningen is opgenomen in het *'Speelruimtebeleid'*. Het beleid ten aanzien van sport en bewegen in de openbare ruimte zal onderdeel worden van de 'Uitvoeringsnota's' van de afdeling Samenleving.

In **bijlage 1** is een overzicht opgenomen van de huidige situatie waarbij onderscheid is gemaakt tussen maatschappelijke gebouwen enerzijds en maatschappelijke terreinen anderzijds en is aangegeven welke eigendom zijn van de gemeente en welke eigendom zijn van derden.

1.5 Relatie met overig gemeentelijk beleid

Het gemeentelijke **Vastgoedbeleid** geeft aan hoe de gemeente Edam-Volendam aankijkt tegen de organisatie, het beheer en het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed. Voor maatschappelijke accommodaties in eigendom van de gemeente geeft het vastgoedbeleid onder meer aan hoe om te gaan met het onderhoud en verduurzaming van deze gebouwen. Het vastgoedbeleid gaat alleen over gebouwen die eigendom zijn van de gemeente, niet over terreinen / velden. Gebouwen die de gemeente in eigendom heeft, zijn in het vastgoedbeleid gescoord op zes prestatievelden: publieke doelen, maatschappelijk rendement, klanttevredenheid, ontwikkelkansen, financieel resultaat en technische staat.

Het eigendom en beheer van sportvelden en andere recreatieve gronden is meegenomen in het **Grondbeleid**.

De doelen en resultaten die -mede naar aanleiding van de uitgangspunten vanuit dit accommodatiebeleid- in het inhoudelijke sectorale beleid of de uitvoeringsnota's per beleidsterrein worden geformuleerd, kunnen tot aanpassing van bestaande **subsidieregelingen** of het opstellen van nieuwe subsidieregelingen leiden.

De sociaal-maatschappelijke beleidsdoelstellingen van de gemeente Edam-Volendam zijn in 2022 voor het eerst opgenomen in één beleidsnota: het **Integraal Beleidskader Sociaal Domein 'Zelf, Samen, Organiseren'**. In 2023 is dit integrale beleidskader verder uitgewerkt in uitvoeringsnota's per beleidsterrein zoals sport, welzijn en cultuur. Als daarin accommodaties worden genoemd als instrument om dat beleid te realiseren, kunnen we de uitgangspunten die in dit accommodatiebeleid zijn opgenomen gebruiken om te toetsen op welke wijze we accommodaties voor dat doel kunnen inzetten, welke rol de gemeente hierbij wil innemen en welk(e) instrument(en) de gemeente hierbij kan inzetten.

Het specifieke beleidskader voor onderwijshuisvesting is onderdeel van het **Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs** van de gemeente Edam-Volendam. De algemene uitgangspunten voor schoolgebouwen en de omgang met aanvullende functies in schoolgebouwen, zoals kinderopvang, zijn voor de volledigheid wel opgenomen in dit accommodatiebeleid.

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de visie van de gemeente Edam-Volendam op maatschappelijke accommodaties opgenomen. In paragraaf 2.2 wordt antwoord gegeven op de vragen: wat leveren maatschappelijke accommodaties op, wanneer is een rol weggelegd voor de gemeente en welke afwegingskaders hanteren we? In paragraaf 2.3 is onze visie op zogenoemde basisvoorzieningen opgenomen. In paragraaf 2.4 worden de uitgangspunten van ons accommodatiebeleid toegelicht. Hoofdstuk 3 gaat in op de kosten van maatschappelijke accommodaties. In hoofdstuk 4 wordt aangegeven welke instrumenten de gemeente kan inzetten bij het faciliteren van maatschappelijke activiteiten. Hoofdstuk 5 bevat afwegingskaders voor achtereenvolgens:

- De inschaling van activiteiten
- Het al of niet investeren in / spelen van een rol bij maatschappelijke accommodaties
- Het omgaan met een capaciteitstekort
- Het omgaan met een capaciteitsuitbreiding

Verder zijn de volgende bijlagen toegevoegd die aangehaald worden in deze beleidsnota:

- Bijlage 1: Overzicht maatschappelijke accommodaties
- Bijlage 2: Definities en uitleg van begrippen
- Bijlage 3: Inzet instrumenten Edam-Volendam voor maatschappelijke activiteiten
- Bijlage 4: Wet Markt en Overheid en accommodatiebeleid

MFA De Groote Molen (Oosthuizen)

2. Visie

2.1 Kenmerken gemeente Edam-Volendam

Edam-Volendam is een gemeente met uiteenlopende kernen en wijken met elk hun eigen identiteit en achterban. Dit komt mede door de gemeentelijke fusie in 2016 met Zeevang die uit kleine kernen bestond. Daarnaast is er het onderscheid tussen enerzijds de stad Edam en anderzijds Volendam als grootste kern in de gemeente. Oosthuizen is in omvang de derde kern van onze gemeente. In totaal telt onze gemeente bijna 36.500 inwoners.

Edam-Volendam kent van oudsher sterke gemeenschappen met veel betrokkenheid en ondernemerschap. Er is een groot gevoel voor saamhorigheid. Vanuit deze saamhorigheid laten onze inwoners als sinds jaar en dag zien er voor elkaar te zijn in moeilijke omstandigheden. Inwoners zorgen voor zichzelf en elkaar. Zelfredzaamheid en verbinding staan centraal. Edam-Volendam is een echte 'gezinsgemeente' waardoor we een relatief jonge bevolking hebben. Onze inwoners zijn erg honkvast. Een teken dat ze gehecht zijn aan hun buurt en omgeving. Edam-Volendam heeft een groot en sterk verenigingsleven op het gebied van sport en cultuur. Sport en cultuur (met name muziek) zit in onze genen en zijn een belangrijk kenmerk en kracht van onze gemeente. In tegenstelling tot ontwikkelingen elders in het land, blijft het verenigingsleven in Edam-Volendam groeien. Dit komt mede door de groei van de gemeente en de ontwikkeling dat mensen langer actief blijven en langer blijven bewegen.

2.2 Onze visie op maatschappelijke accommodaties

Voor het ontwikkelen van beleid is het van belang om helder te hebben wat we daarmee willen bereiken. Onze visie op maatschappelijke accommodaties bestaat uit de volgende aspecten:

1. Aan welk maatschappelijk rendement dragen maatschappelijke accommodaties bij?

1A. Behouden van vitale en leefbare kernen en wijken. Maatschappelijke accommodaties zijn belangrijk voor de leefomgeving in de kernen en wijken, omdat het hierdoor mogelijk is dat inwoners en eventueel andere gebruikers prettig in de gemeente Edam-Volendam wonen, ontspannen en elkaar ontmoeten. Ze vormen een belangrijk middel om de leefbaarheid in de gemeente in stand te houden en waar nodig te versterken. Maatschappelijke accommodaties dragen bij aan het welzijn en de positieve gezondheid van onze inwoners. Het goed georganiseerde verenigingsleven en sociale netwerk zijn belangrijke krachten van onze gemeente. Dit willen we graag behouden.

1B. Faciliteren en stimuleren van ontmoeting. Een belangrijke functie van maatschappelijke accommodaties is het faciliteren van ontmoeting. Elkaar ontmoeten is essentieel voor het leggen van verbindingen tussen diverse (groepen van) inwoners, verenigingen en vrijwilligers. Een ontmoetingsfunctie is een bindende factor voor sociale cohesie en leefbaarheid. Het zorgt voor het versterken van de gemeenschapszin en voorkomt eenzaamheid. Hiermee speelt ontmoeting ook een rol bij preventie. Ontmoetingsplekken zijn een plek waar informatie wordt gedeeld en signalen vroeg kunnen worden geconstateerd door professionals en vrijwilligers. Ontmoetingsplekken worden afgestemd op de veranderende samenstelling en behoefte van onze inwoners. De wijze waarop en waar ontmoeting plaatsvindt, kan verschillen per kern.

1C. Behalen van beleidsdoelstellingen. Maatschappelijke accommodaties dragen bij aan het behalen van onze beleidsdoelstellingen op het gebied van onderwijs, sport, welzijn en cultuur. De beoordeling van de benutting en het maatschappelijk rendement van een accommodatie wordt

gedaan door de inhoudelijke beleidsvelden (afdeling Samenleving). Het Team Vastgoed en Grondzaken beoordeelt jaarlijks (al dan niet bij het verstrijken van een huurtermijn) in overleg met de vertegenwoordiger(s) uit het betreffende beleidsveld of de activiteiten in/op maatschappelijke accommodaties (nog) vallen onder één van de door afdeling Samenleving gedefinieerde beleidsvelden.

2. Wanneer is een rol weggelegd voor de gemeente?

2A. Verschillende redenen mogelijk. De maatschappelijke accommodaties in de gemeente Edam-Volendam dienen voor het uitvoeren van onze wettelijke taken en als ondersteuning van onze beleidsdoelstellingen op het gebied van onderwijs, sport, welzijn en cultuur. De gemeente Edam-Volendam heeft de volgende redenen om een rol te spelen bij maatschappelijk vastgoed:

a. Vervullen van een wettelijke huisvestingsplicht
b. Vervullen van een wettelijke taak
c. Ondersteunen van gemeentelijke maatschappelijke beleidsdoelstellingen
d. Onvoorziene omstandigheden waarop (nog) geen beleid van toepassing is
e. Specifieke afspraken met een maatschappelijke organisatie, bijvoorbeeld in verband met een (her)ontwikkeling

2B. Zorgen voor maatschappelijke voorzieningen waarin de markt en gemeenschap niet voorzien. Bij gemeenten ligt de belangrijke taak om te zorgen voor leefbare kernen en wijken met voldoende voorzieningen. Daar waar de markt niet voorziet in deze voorzieningen en indien er voldoende behoefte is en maatschappelijke partners dit om moverende redenen niet alleen kunnen, wil de gemeente Edam-Volendam een rol spelen om te zorgen dat deze voorzieningen laagdrempelig toegankelijk zijn / blijven. Het accommoderen van maatschappelijke activiteiten moet dan een effectieve en efficiënte aanvulling zijn op overige instrumenten die ingezet worden om vastgestelde beleidsdoelstellingen te realiseren.

2C. Het in eigendom hebben van vastgoed is geen doel voor de gemeente. Maatschappelijke accommodaties en/of het in eigendom hebben van (maatschappelijk) vastgoed is geen doel op zich voor de gemeente Edam-Volendam. De gemeente is geen vastgoedbelegger, woningcorporatie of makelaar. Accommodaties kunnen echter wel een belangrijk instrument zijn voor het functioneren van de gemeente en het behalen van beleidsdoelstellingen.

2D. Maatschappelijke accommodaties die we in eigendom hebben behoren tot ons kernvastgoed. Zolang maatschappelijke accommodaties van de gemeente hun functie behouden, behoren ze tot het zogeheten kernvastgoed van de gemeente Edam-Volendam (zie gemeentelijk vastgoedbeleid). Kaders voor onder meer het onderhoud, de toegankelijkheid, het beheer en verduurzaming van ons kernvastgoed zijn opgenomen in het gemeentelijke vastgoedbeleid.

Wijksteunpunt en ontmoeting

3. Welke afwegingskaders hanteren we?

3A. Functies en activiteiten zijn leidend. Eerder was het in stand houden van accommodaties belangrijk, nu staat steeds meer het gebruik centraal. Daarbij denken we in termen van functies, activiteiten en maatschappelijk rendement. Deze vormen de verantwoording voor een huisvestingsvraag. Een accommodatie is hierbij 'slechts' een middel om maatschappelijke activiteiten mogelijk te maken. Het behoud van functies voor de gemeenschap vinden we belangrijker dan het in stand houden van individuele accommodaties in de individuele kernen of wijken. Uitzondering hierop zijn gebouwen met een historische en/of monumentale waarde. Die houden we aan vanwege de intrinsieke waarde voor de gemeenschap van het gebouw zelf.

3B. Waar mogelijk gebruik maken van bestaande accommodaties. Voordat overgegaan wordt tot een investering in nieuwbouw, kijken we welke mogelijkheden bestaande accommodaties hebben. Dit kunnen gemeentelijke eigendommen zijn, maar ook eigendommen van anderen. Deze afweging geldt niet alleen bij de noodzaak van vernieuwing van een accommodatie, maar ook bij nieuwe ruimtevragen of de behoefte aan extra capaciteit. We verwijzen naar medegebruik van andere accommodaties die binnen een passende afstand of bepaald voedingsgebied aanwezig zijn. Hiermee kunnen ook de bezetting en exploitatie van bestaande accommodaties worden geoptimaliseerd.

3C. Multifunctioneel inzetbare accommodaties. Maatschappelijke accommodaties staan ten dienste van de gemeenschap Edam-Volendam en niet per se van één gebruiker. Maatschappelijke gebouwen en terreinen worden multifunctioneel ingezet, tenzij er goede redenen zijn om dit niet te doen. Multifunctionele inzet van ons vastgoed vergroot zowel het maatschappelijke rendement als de sociale cohesie en de leefbaarheid. Bij het combineren van functies zoeken we in eerste instantie naar activiteiten en gebruikers die elkaar ook inhoudelijk kunnen versterken. Daarnaast kijken we bij gedeeld gebruik ook naar de tijden waarop verschillende doelgroepen gebruik willen maken van een accommodatie. Daar waar gebruikers die nu nog verschillende accommodaties gebruiken genoeg hebben aan één gezamenlijke accommodatie werken we toe naar gedeeld gebruik van een enkele accommodatie. We stimuleren clustering daar waar dat naar verwachting leidt tot inhoudelijke, ruimtelijke, beheersmatige en/of financiële voordelen.

3D. Uitgaan van 'Samenkracht'. Maatschappelijke accommodaties zijn voorzieningen van en voor de gemeenschap. De middelen van maatschappelijke partijen en de gemeente zijn beperkt. Om maatschappelijke accommodaties nu en in de toekomst betaalbaar te houden, moeten we krachten bundelen. Hierbij gaat we uit van het principe *'samenkracht'*. Eerst kijken we wat je (als organisatie / vereniging) zelf kunt. Daarna kijken we wat je samen met anderen kunt. Tot slot kijken we waarvoor je de gemeente nodig hebt. De rol van de gemeente en de bijbehorende taken kan hierdoor verschillen per situatie, maar is altijd uitlegbaar. Voor accommodaties waarvoor we als gemeente een wettelijke huisvestingsplicht hebben en taken en verantwoordelijkheden hiervoor in de wet zijn vastgelegd (bijvoorbeeld bij onderwijshuisvesting), geldt dat als uitgangspunt. Bij overige maatschappelijke accommodaties leggen we, daar waar mogelijk en verantwoord, zoveel mogelijk taken en verantwoordelijkheden bij de samenleving en gebruikers van accommodaties zelf neer.

3E. Basisniveau maatschappelijke voorzieningen. Basisvoorzieningen zijn de minimaal door de gemeente als noodzakelijk bevonden voorzieningen binnen de gemeente. Deze zijn / worden opgenomen in de verschillende Uitvoeringsnota's van het Integraal Beleidskader Sociaal Domein. De gemeente Edam-Volendam stuurt op verschillende manieren op het aanbod van basisvoorzieningen en zorgt dat dit aansluit op de behoefte. De wijze waarop een maatschappelijke basisvoorziening wordt geaccommodeerd, kan per situatie verschillen. Het schaalniveau van een basisvoorziening kan ook verschillen. Zo kan de ene basisvoorziening een functie hebben voor de hele gemeente, terwijl de andere basisvoorziening een functie heeft voor een wijk of kern. De rol die gemeente speelt ten

aanzien van basisvoorzieningen hangt af van verschillende aspecten, zoals heeft de gemeente een wettelijke zorgplicht voor (het huisvesten van) deze voorziening, draagt deze voorziening bij aan het gemeentelijke beleid en is het een maatschappelijke of commerciële voorziening? De gemeente zet verschillende instrumenten in om het basisniveau aan maatschappelijke voorzieningen toegankelijk te houden.

3F. Maatschappelijke accommodaties hebben een voorbeeldfunctie. Maatschappelijke accommodaties vervullen een voorbeeldfunctie voor onze inwoners op het gebied van bijvoorbeeld toegankelijkheid, duurzaamheid, circulariteit en gezondheid (rookvrij, gezond aanbod eten en drinken, alcoholbeleid, aanwezigheid AED). Accommodaties moeten altijd voldoen aan de eisen van het dan geldende Bouwbesluit. Als we als gemeente een rol spelen bij het accommoderen van maatschappelijke activiteiten, willen we dat ze ook voldoen aan de uitgangspunten die wij vanuit ons beleid meegeven. Afspraken over het gebruik van accommodaties nemen we op in (gebruiks)overeenkomsten.

Voetbalveld RKAV (Volendam)

2.3 Sturen op maatschappelijke basisvoorzieningen

De gemeente Edam-Volendam stuurt op verschillende manieren op het aanbod van maatschappelijke basisvoorzieningen en zorgt dat dit aansluit op de behoefte. Aan de voorkant kan de gemeente bijvoorbeeld via een bestemmingsplan sturen op de situering van bepaalde voorzieningen binnen de gemeente. Bij nieuwbouwwijken kan op basis van het aantal inwoners en de aanwezigheid / nabijheid van bestaande voorzieningen rekening worden gehouden met bijvoorbeeld een plek voor een school, sportaccommodatie en/of ontmoetingsplek.

Het schaalniveau van een maatschappelijke basisvoorziening kan verschillen. Zo kan de ene basisvoorziening een functie hebben voor de hele gemeente, terwijl de andere basisvoorziening een functie heeft voor een wijk of kern. Voor diverse basisvoorzieningen bestaan duidelijke normen voor wat er nodig is voor het accommoderen daarvan, zoals de normatieve ruimtebehoefte van scholen (gebaseerd op het type onderwijs, aantal leerlingen en vaste voet) en de normen voor de omvang van sportvelden en het aantal velden per actief lid van een sportvereniging. Deze normen worden als basis gebruikt, waarbij we daarnaast rekening houden met de specifieke opbouw, samenstelling en kenmerken van onze gemeente. Voor andere basisvoorzieningen, bijvoorbeeld voor cultuur en welzijn, zijn dergelijke 'normen' niet even helder omschreven. Gezien de omvang van onze gemeente, stellen wij geen specifieke gemeentelijke referentienormen op voor dergelijke voorzieningen, maar gebruiken we de input vanuit de gemeenschap en ons gezonde verstand om vraag en aanbod te bepalen.

De wijze waarop een basisvoorziening wordt gehuisvest en de rol die de gemeente hierbij inneemt, kan per situatie verschillen. Bij het optimaal en efficiënt faciliteren van onze basisvoorzieningen, houden we rekening met de uitgangspunten uit onze visie op maatschappelijke accommodaties (zie 2.2), waaronder:

1. *Waar mogelijk gebruik maken van bestaande accommodaties (van de gemeente of van derden)*
2. *Accommodaties staan ten dienste van de gemeenschap, niet per se van één gebruiker*
3. *Gedeeld en multifunctioneel gebruik van accommodaties waar mogelijk*
4. *Samenkracht: wat kun je zelf, wat samen met anderen en waarvoor is de gemeente nodig?*
5. *Taken/verantwoordelijkheden zoveel mogelijk bij de samenleving en gebruikers zelf neerleggen*
6. *Maatschappelijke accommodaties vervullen een voorbeeldfunctie voor onze inwoners*

2.4 Uitgangspunten van ons accommodatiebeleid

Ons accommodatiebeleid moet doelmatig, transparant en uitlegbaar zijn en uitgaan van een gelijke behandeling van gebruikers van maatschappelijke accommodaties. Dit sluit ook aan bij uitgangspunten voor de dienstverlening van onze gemeente zoals beschreven in het collegeprogramma 2022-2026 *'Verbinden, verbeteren, vernieuwen'*.

Doelmatig. Het accommodatiebeleid dient eraan bij te dragen dat we als gemeente bij het faciliteren van maatschappelijke activiteiten de instrumenten huisvesten, accommoderen, inkopen en subsidiëren doelmatig inzetten.

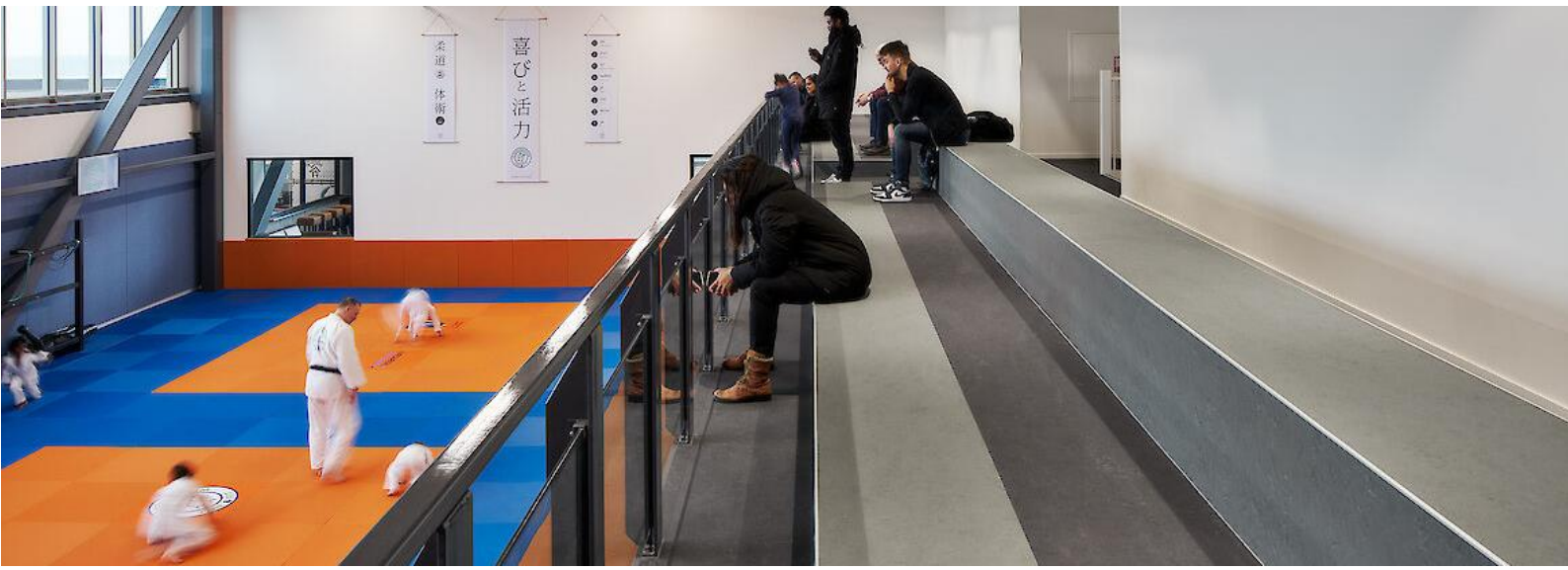
Transparant. Om tot een transparante regelgeving en tarievenstelsel voor maatschappelijke accommodaties te komen, streven we naar het zoveel als mogelijk ontvlechten van financiële stromen. Indirecte subsidies voorkomen we. De integrale kostprijs is de basis voor de tariefstelling van maatschappelijke accommodaties. Tarieven worden hierdoor meer marktconform. Hier tegenover kan dan wel een hogere activiteitensubsidie staan, waarbij in de hoogte van de activiteitensubsidie ook rekening wordt gehouden met de kosten die nodig zijn om de betreffende activiteit te accommoderen. Hierdoor maken we transparanter aan welke organisaties en activiteiten we steun (subsidie) verlenen en welke verplichtingen daartegenover staan. Een gevolg hiervan is dat deze instellingen niet langer

afhankelijk zijn van gemeentelijk vastgoed voor hun huisvesting. Paragraaf 2.4 gaat verder in op de integrale kostprijs.

Uitlegbaar. Afwegingskaders helpen om te bepalen en uit te leggen of en zo ja hoe de gemeente een rol speelt bij het faciliteren van maatschappelijke activiteiten.

Gelijke behandeling. Met dit nieuwe accommodatiebeleid harmoniseren we de regelgeving rondom accommodaties in de gemeente, zodat dezelfde afspraken van toepassing zijn binnen alle kernen en wijken van Edam-Volendam. Uitgangspunt hierbij is dat gebruikers hetzelfde tarief betalen voor vergelijkbare activiteiten in een vergelijkbare accommodatie (bijvoorbeeld het gebruik van een kunstgras voetbalveld). Als een gebruiker via zelfwerkzaamheid bepaalde taken zelf kan en wil uitvoeren, kijken we of dit gewenst is en het tarief hierop aangepast kan worden. Afspraken hierover zijn transparant, doelmatig, uitlegbaar en per type accommodatie gelijk.

Gefaseerde invoering. We voeren het nieuwe beleid gefaseerd in, onder meer vanwege bestaande overeenkomsten. Dat betekent dat we bestaande overeenkomsten niet openbreken. Zodra ze aflopen en hernieuwd worden, harmoniseren we de afspraken.

Gymsportcentrum (Volendam)

3. Kosten van maatschappelijke accommodaties

Het huisvesten of accommoderen van een activiteit tegen een lagere vergoeding dan de kostprijs (dat we het ons als gemeente kost) is een indirecte vorm van overheidssteun en verkapte subsidie. Sinds de inwerkingtreding van de Wet Markt en Overheid in 2012 (**zie ook bijlage 4**) zijn gemeenten verplicht een huur te vragen die kostendekkend is. Dit om marktverstoring te voorkomen en financiële stromen inzichtelijk te maken. Daarnaast is het vanuit het oogpunt van een transparante bedrijfsvoering ongewenst om niet alle kosten toe te rekenen.

Bij de verhuur van gemeentelijke accommodaties (of accommodaties van derden waarin de gemeente investeert) wordt de huurprijs gebaseerd op minimaal een kostendekkend tarief. Een marktconform tarief kan hoger liggen dan een kostendekkend tarief. Bij de integrale kostendoorberekening moeten op grond van het Besluit Markt en Overheid in elk geval operationele kosten, vermogenskosten en afschrijvings- en onderhoudskosten worden meegenomen.

Kostendekkend tarief
De methodiek van de kostendekkende huur houdt in dat over een langere periode de huren voldoende zijn voor de kosten van het vastgoedobject. De aanvangshuur is zodanig bepaald, dat rekening houdend met een jaarlijkse indexering over de contractperiode precies genoeg huur wordt ontvangen om de kosten over diezelfde contractperiode te dekken. In het gemeentelijke vastgoedbeleid zijn de uitgangspunten voor de berekening van de kostendekkende huur opgenomen. Voor het gemak halen we die hieronder aan. We berekenen de kostprijs van een accommodatie aan de hand van onderstaande kostenposten. Afhankelijk van de rolverdeling en verdeling van verantwoordelijkheden bij een accommodatie, behoren deze kosten wel of niet tot de gemeentelijke kostprijs.

A. Eigenaarslasten
- Verzekeringen (o.a. opstalverzekering)
- Belastingen (o.a. OZB eigenaarsdeel)

B. Kapitaallasten
- Jaarlijkse afschrijving van investeringen
- Jaarlijkse rente van investeringen

C. Onderhoudslasten
- Gemiddelde kosten voor groot planmatig meerjarig onderhoud
- Dagelijks onderhoud
- Calamiteitenonderhoud
- Schoonmaakonderhoud
- Terreinonderhoud

D. Beheer- en exploitatiekosten
- Dagelijks beheer (o.a. toezicht, opening, sluiting)
- Juridisch / administratief beheer
- Exploitatiekosten / servicekosten (o.a. energie, water, schoonmaak) [2]

E. Prijsindexering

[2] *Deze kosten worden vaak door een gebruiker van een accommodatie zelf geregeld en verrekend met de leverancier. Afhankelijk van de demarcatieafspraken (wie is waarvoor verantwoordelijk) kunnen deze kosten ook onderdeel uitmaken van de kostprijs die de gemeente in rekening brengt voor een accommodatie. Bij de gemeentelijke binnensportaccommodaties maken de exploitatiekosten bijvoorbeeld wel onderdeel uit van de gemeentelijke kostprijs.*

Opties bij het bepalen van een maatschappelijk (kostendekkend) tarief

- **Optie 1: Kosten berekenen specifiek op pandniveau** De kosten worden per pand uit- en toegerekend. Hiermee kom je tot een hele zuivere kostprijsberekening van een accommodatie, maar heb je wel te maken met allemaal verschillende tarieven.

- **Optie 2: Kosten berekenen op basis van een gemiddelde** Alle kosten voor een bepaald cluster (bijvoorbeeld binnensportaccommodaties) worden bij elkaar opgeteld. De gemiddelde kosten die op basis hiervan worden berekend dienen als basis voor de verdeling van de totale kosten. De gemiddelde kosten kunnen worden omgeslagen naar een bedrag per m^2 of bijvoorbeeld een bedrag per zaaldeel (binnensport) of per veld (voetbal).

In onze 'Inzet instrumenten Edam-Volendam voor maatschappelijke activiteiten', die als **bijlage 3** is opgenomen, is per type accommodatie aangegeven welke wijze gehanteerd worden bij het bepalen van een maatschappelijk tarief.

Marktconform tarief
De huurprijsberekening voor niet-maatschappelijke huurders is volgens de wettelijke kaders minimaal marktconform. Daarbij mag de gemeente niet onder de kostprijs verhuren. Bij een commerciële marktconforme huur is het uitgangspunt dat de huur op hetzelfde niveau ligt als wanneer een huurder een vergelijkbaar object op de particuliere markt zou huren. Een marktconforme huur wordt bepaald door middel van een taxatie. Hierbij wordt door de taxateur gekeken naar de kenmerken van het vastgoed en naar de huren van gelijksoortige objecten in de nabije omgeving. De marktconforme huur wordt periodiek herzien binnen de mogelijkheden van de te sluiten overeenkomst en wordt jaarlijks geïndexeerd, zoals gebruikelijk is in de markt bij het type huurovereenkomst. Bij marktconforme huur zullen de opbrengsten hoger zijn dan de kosten.

Aandachtspunten

Op dit moment is nog niet voor alle accommodaties sprake van een minimaal kostendekkend tarief. Wanneer we die gaan hanteren, moet we rekening houden met de volgende aandachtspunten:

- **Verandering in de huurtarieven** Het gebruik van de door onze gemeente beschikbaar gestelde maatschappelijke accommodaties door maatschappelijke organisaties kan mogelijk veranderen bij een wijziging in huurtarieven. Een (minimaal) kostendekkend tarief dat hoger ligt dan voor een vergelijkbare accommodatie buiten de gemeente, kan ertoe leiden dat gebruikers uitwijken naar deze goedkopere accommodaties. Hierdoor kunnen de deelname aan activiteiten en de bezetting van maatschappelijke accommodaties in onze gemeente afnemen. Of diensten die tot nu toe dicht bij huis gelegen waren zijn alleen nog buiten de gemeente te bereiken.

- **Optimaliseren relatie accommoderen en subsidiëren** Maatschappelijke organisaties hebben een belangrijke rol bij het realiseren van ons gemeentelijk beleid. Veel van hun activiteiten, functies en diensten vereisen huisvesting voor de uitvoering. Omdat minimaal een kostprijs dekkende huur voor het gebruik van de accommodatie moet worden gevraagd, kunnen deze lasten van invloed zijn op de kosten van bijvoorbeeld deelname aan een activiteit voor onze inwoners. Bij de realisatie van ons beleid zullen wij via de inzet van het subsidie-instrument daarom bijzondere aandacht besteden aan de beleidsdoelen die via het accommoderen van activiteiten worden behaald. Daar waar de te subsidiëren activiteiten een huisvestingscomponent hebben, zullen wij bij de opstelling van de subsidieregelingen hiermee rekening houden. Zo wordt de huurder middels de subsidie ook indirect gesteund in de bekostiging van zijn huurtarief. Dat draagt bij aan een optimale relatie tussen de inzet van de instrumenten accommoderen en subsidiëren (zie ook hoofdstuk 4).

- **Verruiming huurverantwoordelijkheden** Vanuit de kosten-batenverhouding van een gebouw is het voor ons van belang dat gemeentelijke accommodaties optimaal en efficiënt gebruikt worden. Ook

  voor het accommoderen geldt dat we zoveel mogelijk verantwoordelijkheden bij de gebruiker / huurder zelf willen leggen. De omvang van de verschuiving van de verantwoordelijkheden is echter niet mogelijk zonder aandacht voor de daarmee gemoeide financiële lasten. Een vorm van financiële ondersteuning door de gemeente zal noodzakelijk zijn. We willen daarom aanvullend onderzoeken op welke manier -daar waar mogelijk en toegestaan- een aanvullende financiële ondersteuning geboden kan worden.

4. Inzet van verschillende instrumenten

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de verschillende instrumenten die de gemeente kan inzetten om maatschappelijke activiteiten te faciliteren. Inzet van één van deze instrumenten moet bijdragen aan het uitvoeren van een wettelijke taak van de gemeente of aan het realiseren van maatschappelijke beleidsdoelen. Bij de afweging welk instrument de gemeente inzet, hebben we soms zelf de keuze, maar soms moet de gemeente vanuit regelgeving een bepaald instrument inzetten.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de volgende instrumenten:

1. Huisvesten om-niet
2. Accommoderen
3. Inkopen
4. Financieel ondersteunen
5. Algemeen Belang Besluit

In bijlage 3 is opgenomen welke instrumenten de gemeente Edam-Volendam voor welke maatschappelijke activiteiten inzet / wil inzetten, voor welke in dit hoofdstuk benoemde optie wordt gekozen en in welke gevallen en op welke wijze daarbij wordt afgeweken van de huidige situatie (= nieuw beleid). Het college van B&W kan deze bijlage los van deze beleidsnota actualiseren.

Edams Museum (Edam)

4.1 Huivesten om-niet

Huisvesten om-niet zien we in de gemeente Edam-Volendam als het vanuit een wettelijke huisvestingsverplichting aanbieden van / in orde maken / beschikbaar stellen van een ruimte of plaats, dan wel het beschikbaar stellen van de benodigde middelen om dit mogelijk te maken.

Waar is dit van toepassing?
Momenteel heeft de gemeente ten aanzien van maatschappelijke activiteiten alleen een wettelijke huisvestingsplicht voor de capaciteit van het onderwijs (primair, voortgezet en speciaal) en het bijbehorende bewegingsonderwijs. De gemeente is vanuit de wetgeving verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en het herstel van constructiefouten. Op basis van een wetswijziging die in voorbereiding is, wordt renovatie hieraan toegevoegd. Vanuit de wetgeving is de gemeente ook verantwoordelijk voor de opstalverzekering van de schoolgebouwen, voor de inboedelverzekering van de inboedel van scholen die met overheidsmiddelen is bekostigd en voor de onroerende zaakbelasting (eigenaarsdeel).

Hoe kunnen we huisvesten om-niet?

Huisvesten om-niet - Optie 1

De gemeente investeert in (vervangende) nieuwbouw, renovatie en uitbreiding van capaciteit voor het (bewegings)onderwijs. Vervolgens zijn er twee mogelijkheden:

- Optie 1A: De gemeente draagt na realisatie het juridisch eigendom van de accommodatie overeenkomstig de WPO / WVO / WEC om-niet over aan het schoolbestuur. Zodra de onderwijsfunctie vervalt, komt het juridisch eigendom via het economisch claimrecht dat de gemeente heeft weer bij de gemeente te liggen. De constructie is het meest voorkomend voor onderwijscapaciteit.
- Optie 1B: De gemeente blijft eigenaar van de accommodatie en geeft capaciteit om-niet in gebruik aan een schoolbestuur. Deze constructie wordt vaak toegepast bij multifunctionele accommodaties (MFA's) waar onderwijs deel van uitmaakt en bij binnensportaccommodaties zoals een sporthal.

Huisvesten om-niet - Optie 2

Via doordecentralisatie is het juridisch mogelijk om verantwoordelijkheden en bijbehorende middelen te verleggen van de gemeente naar schoolbesturen. De gemeente blijft van het rijk middelen voor onderwijshuisvesting ontvangen via de uitkering gemeentefonds, maar gemeente en schoolbestuur maken langdurige afspraken over de jaarlijkse vergoeding die de gemeente overmaakt aan het schoolbestuur. Bij doordecentralisatie staan de schoolgebouwen bij het schoolbestuur 'op de balans', in tegenstelling tot optie 1 waarbij de gemeente de gemeente de investering activeert en hiervan de jaarlijkse kapitaallasten heeft.

4.2 Accommoderen

Accommoderen zien we in de gemeente Edam-Volendam als het vanuit een beleidskeuze aanbieden van een ruimte of plaats waar maatschappelijke activiteiten kunnen plaatsvinden die bijdragen aan een vastgesteld gemeentelijk beleidsdoel. Binnen dit accommodaties gaat het om de beleidsterreinen onderwijs, sport, welzijn en cultuur. Als de gemeente zelf geen eigenaar is van een accommodatie waar de beleidsondersteunende activiteit kan plaatsvinden, valt onder accommoderen ook het beschikbaar stellen van de benodigde middelen om het accommoderen van deze activiteiten mogelijk te maken.

Om het gebruik en de bezetting van accommodaties te optimaliseren, kan het zijn dat naast maatschappelijke activiteiten / partijen ook commerciële activiteiten plaatsvinden in een maatschappelijke accommodatie. Als de gemeente bij deze accommodaties een (accommoderende) rol speelt, is het uitgangspunt dat voor commerciële activiteiten een marktconform, maar altijd minimaal kostendekkend tarief betaald wordt, zodat er geen sprake is van marktverstoring.

Hoe kunnen we accommoderen?

Accommoderen - Optie 1

De gemeente realiseert een accommodatie (gebouw of veld/baan). De gemeente is verantwoordelijk voor realisatie, renovatie en vervanging. De verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud wordt bij de gebruiker(s) neergelegd. Het gebruik van de accommodatie vindt plaats:

- Optie 1A: Om-niet
- Optie 1B: Tegen kostendekkend tarief
- Optie 1C: Tegen marktconform tarief

Accommoderen - Optie 2

De gemeente realiseert een accommodatie (gebouw of veld/baan). De gemeente is verantwoordelijk voor realisatie, renovatie en vervanging, maar ook voor het beheer en onderhoud. Het gebruik van de accommodatie vindt plaats:

- Optie 2A: Om-niet
- Optie 2B: Tegen kostendekkend tarief
- Optie 2C: Tegen marktconform tarief

Accommoderen - Optie 3

De gemeente stelt middelen beschikbaar / draagt financieel bij aan het realiseren of huren van een accommodatie (gebouw of veld/baan). Dit kan:

- Optie 3A: Door als gemeente een accommodatie te huren en om-niet in gebruik te geven
- Optie 3B: Door als gemeente een accommodatie te huren en kostendekkend onder te verhuren

4.3 Inkopen

Bij het instrument inkopen koopt de gemeente een dienst in bij een externe partij. Met deze dienst wordt voldaan aan een wettelijke zorgplicht of deze dienst draagt bij het realiseren van vastgestelde beleidsdoelen. In het kader van dit accommodatiebeleid hebben we het hier over inkoop waarbij ook afspraken worden gemaakt over het huisvesten van deze dienst. Bij inkoop is sprake van een afdwingbare verplichting. Er is sprake een overeenkomst tussen gemeente en de opdrachtnemer.

Hoe kunnen we inkopen?
De gemeente kan bij een opdracht van inkoop op verschillende manieren afspraken maken over het accommoderen van activiteiten:

Inkopen - Optie 1

Verplicht gebruik maken van één / meerdere gemeentelijke accommodatie(s) tegen een (vooraf afgesproken) vergoeding. Hiermee kan de gemeente bijvoorbeeld leegstand in eigen accommodaties voorkomen.

Inkopen - Optie 2

Tegen kostprijs beschikbaar stellen van één / meerdere gemeentelijke accommodatie(s). Hiermee kan de gemeente bijvoorbeeld leegstand in eigen accommodaties voorkomen.

Inkopen - Optie 3

Verplicht gebruik maken tegen een (vooraf afgesproken) vergoeding van een / meerdere niet-gemeentelijke accommodatie(s), waarmee de gemeente en (financiële) relatie heeft. Met de eigenaar van de betreffende accommodaties maakt de gemeente hierover vooraf afspraken om het gebruik van de accommodatie voor de ingekochte dienst mogelijk te maken. Hiermee kan de gemeente sturen op de inzet van niet-gemeentelijke accommodaties, terwijl de gemeente hiervoor zelf geen accommodaties in eigendom heeft. De gemeente moet er hierbij voor zorgdragen dat de marktwerking niet verstoord wordt.

Inkopen - Optie 4

De aanbieder van de dienstverlening regelt zelf huisvesting om te kunnen voldoen aan de vraag vanuit de gemeente. Hierbij heeft de gemeente geen sturing op welke accommodaties hiervoor ingezet worden.

4.4 Financieel ondersteunen

De gemeente kan financiële steun bieden aan instellingen, bedrijven en personen om activiteiten te ontwikkelen die bijdragen aan het realiseren van vastgesteld beleid. Voor sommige van deze activiteiten is voor de uitvoering hiervan huisvesting nodig. Het instrument 'financieel ondersteunen' heeft in dit accommodatiebeleid betrekking op het leveren van een bijdrage vanuit de gemeente aan de kosten die gepaard gaan met de huisvesting van activiteiten. We onderscheiden hierbij drie vormen van financiële ondersteuning:

1. Subsidiëren van de huisvestingslasten
2. Verstrekken van een lening
3. Afgeven van een garantstelling

Hoe kunnen we financieel ondersteunen?

Subsidiëren - Optie 1

We verlenen naar aanleiding van een subsidieaanvraag een subsidie voor het realiseren van activiteiten die bijdragen aan vastgesteld beleid. Dit betreft een integrale activiteitensubsidie die ingezet moet worden voor de kosten voor de uitvoering van activiteit, waarbij een deel van het budget nodig is voor het accommoderen van de activiteit. Hierdoor draagt de gemeente indirect bij aan de huisvesting van de activiteit.

Subsidiëren - Optie 2

Voor maatschappelijke activiteiten die bijdragen aan vastgesteld beleid en waarbij we uitsluitend subsidie toekennen ten behoeve van het gebruik van een accommodatie die in gemeentelijk bezit is, stellen we direct de subsidie vast en verrekenen deze subsidie direct op de factuur. Hiermee is het mogelijk dat we de gebruiker een lager tarief in rekening brengen dan de kostprijs.

Verstrekken van een lening

De gemeente Edam-Volendam kan vanuit de publieke taak van de gemeente en de bijdrage die een maatschappelijke activiteit heeft bij het realiseren van wettelijke taken of vastgestelde beleidsdoelen, in enkele gevallen een lening verstrekken aan maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld om hun accommodatie te verduurzamen. De gemeente is hierbij -naast de bepalingen, toetsingscriteria en voorwaarden uit de gemeentelijke financiële verordening- aan algemene regels gebonden en moet hiermee dus terughoudend omgaan. Als geldverstrekker loopt de gemeente risico's bij het niet nakomen van de verplichtingen door de geldnemer. Als de gemeente de geldlening financiert uit eigen middelen, loopt de gemeente ook een renterisico.

Afgeven van een garantstelling

Voor de financiering van (duurzame) investeringen in maatschappelijke accommodaties, wordt door maatschappelijke organisaties vaak een lening aangetrokken. De geldverstrekker kan bij het verstrekken van een lening als eis stellen dat de concreet genoemde 'derde' partij zich onherroepelijk garant stelt voor een tijdige betaling van rente, aflossing en eventueel ook boetes ingeval van wanbetaling door degene die de lening is aangegaan. In dat geval moet de partij dit zich garant heeft gesteld betalen.
De gemeente Edam-Volendam kan vanuit de publieke taak van de gemeente en de bijdrage die een maatschappelijke activiteit heeft bij het realiseren van wettelijke taken of vastgestelde beleidsdoelen, in enkele gevallen een garantstelling afgeven aan maatschappelijke organisaties. De gemeente is hierbij -naast de bepalingen, toetsingscriteria en voorwaarden uit de gemeentelijke financiële verordening- aan algemene regels gebonden en moet hiermee dus terughoudend omgaan. Bij het afgeven van een garantstelling accepteert de gemeente een risico. Dit risico moet worden gemeld in de gemeentelijke begroting en jaarrekening, onder meer bij de bepaling van de weerstandsratio.

4.5 Algemeen Belang Besluit

De gemeente moet -als decentrale overheid- als zij economische activiteiten wil verrichten zoals het verhuren van een sporthal, zich aan diverse gedragsregels houden die vastgelegd zijn in verdragen en wetten. De Wet Markt en Overheid (Wet M&O) is één van deze wetten waarin gedragsregels zijn vastgelegd die voor de gemeente bindend zijn. De Mededingswet (Wem) geeft echter aan dat een gemeente om redenen van algemeen belang bepaalde economische activiteiten kan verrichten zonder dat de mededingingsregels toegepast hoeven te worden. De uitzonderingsregels zijn vastgelegd in artikel 25 van de Wem. Hiervoor moet een specifiek besluit door de gemeenteraad worden genomen. Dit is het zogeheten Algemeen Belang Besluit. Hierdoor hoeft voor deze economische activiteiten niet het marktconforme tarief worden gehanteerd zoals de integrale kostprijs.

Mede door een herziening en aanscherping van de wet, moet een algemeen belang besluit / vaststellingsbesluit deugdelijk worden gemotiveerd en regelmatig worden geactualiseerd. Daarnaast moet aan diverse criteria worden voldaan om een dergelijk besluit te laten nemen door de gemeenteraad, waaronder:

- De eerste stap is om duidelijk te maken welk specifiek algemeen belang aan de orde is en of de desbetreffende economische activiteit dat algemeen belang dient. Er moet per accommodatie worden vastgesteld om welk algemeen belang het gaat. Dit moet specifiek benoemd worden en niet te breed worden opgevat. Het aanbieden van de activiteit onder de integrale kostprijs moet noodzakelijk zijn om dit belang te bereiken.

- Duidelijk moet worden dat er geen andere marktpartij is die het belang kan vervullen en dit is in de praktijk onderzocht.

- Vervolgens moet worden bepaald welke gevolgen de vaststelling heeft voor derden, in het bijzonder private ondernemers die concurreren met de overheid. De afweging tussen het algemeen belang en de belangen van de betrokken ondernemers moet redelijk zijn gemaakt. De gemeente dient bij voorkeur voorwaarden in het algemeen belang besluit op te nemen om het beoogde effect daadwerkelijk te bereiken, of het nadeel dat de ondernemers ondervinden, te compenseren.

- Ten slotte moet worden afgewogen of het met de activiteit te dienen algemeen belang opweegt tegen de nadelige gevolgen voor belanghebbenden. Deze belanghebbenden mogen niet onevenredig worden getroffen en dat is bijvoorbeeld wel het geval indien de algemeen belangvaststelling niet noodzakelijk is omdat het beoogde doel ook met minder vergaande middelen kan worden bereikt. De belangenafweging dient beperkt te zijn tot de belangen van degenen die de WM&O beoogt te beschermen. Dat zijn de private ondernemingen die in concurrentie staan met overheden waarvan zal worden vastgesteld dat hun economische activiteiten plaatsvinden in het algemeen belang.

5. Afwegingskaders

5.1 Afwegingskader inschaling activiteiten

Om duidelijkheid te geven over wat de gemeente wel / niet doet ten aanzien van het huisvesten van verschillende maatschappelijke activiteiten, maken we het volgende onderscheid:

- Is het een wettelijke (huisvestings)taak, draagt het bij aan gemeentelijk beleid of geen van beide?
- Is het een maatschappelijke activiteit / functie of een commerciële activiteit / functie?
- Is een gemeentelijke bijdrage noodzakelijk?

Dit leidt tot de indeling in onderstaande categorieën, die op de volgende pagina kort worden toegelicht.

Afwegingskader inschaling activiteiten

Maatschappelijk	Wettelijke taak		Commercieel
	1A Wettelijke taak voor de huisvesting van een maatschappelijke activiteit	**2A** Wettelijke taak voor de huisvesting van een commerciële activiteit	
	1B Wettelijke taak voor voldoende aanbod van een maatschappelijke activiteit	**2B** Wettelijke taak voor voldoende aanbod van een commerciële activiteit	
	Gemeentelijk beleid		
	3A Maatschappelijke activiteit die bijdraagt aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen, waarvoor een rol van de gemeente voor huisvesting vanuit beleid kan worden verantwoord en die afhankelijk is van een gemeentelijke bijdrage	**4A** Commerciële activiteit die bijdraagt aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen en waarvoor een rol van de gemeente voor huisvesting vanuit beleid kan worden verantwoord	
	3B Maatschappelijke activiteit die bijdraagt aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen, maar waarvoor een rol van de gemeente voor huisvesting vanuit beleid niet kan worden verantwoord en/of die niet afhankelijk is van een gemeentelijke bijdrage	**4B** Commerciële activiteit die bijdraagt aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen, maar waarvoor een rol van de gemeente voor huisvesting vanuit beleid niet kan worden verantwoord	
	Noch wettelijke taak, noch gemeentelijk beleid		
	5 Maatschappelijke activiteit waarvoor de gemeente geen wettelijke taak heeft en die niet bijdraagt aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen	**6** Commerciële activiteit waarvoor de gemeente geen wettelijke taak heeft en die niet bijdraagt aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen	

1A Wettelijke taak huisvesting maatschappelijke activiteit

Voor deze maatschappelijke activiteit heeft de gemeente een wettelijke zorgplicht om:

- adequate huisvesting om-niet beschikbaar te stellen of tegen de vergoeding die een maatschappelijke organisatie hiervoor zelf van bijvoorbeeld het Rijk ontvangt **OF**
- huisvesting te bekostigen / middelen beschikbaar te stellen

Voorbeelden	Primair onderwijs, voortgezet onderwijs, bewegingsonderwijs
In te zetten instrument	**Huisvesten om-niet**

1B Wettelijke taak maatschappelijke activiteit

Voor deze maatschappelijke activiteit heeft de gemeente een wettelijke verplichting om zorg te dragen voor voldoende aanbod, maar de gemeente heeft geen wettelijke specifieke huisvestingstaak. Afhankelijk van welke activiteit / dienst het betreft, wordt bepaald welk instrument wordt ingezet. De gemeente kan deze diensten inkopen, een rol spelen bij het accommoderen van deze activiteiten en/of een subsidie verstrekken (indien de betreffende dienst / activiteiten gesubsidieerd mag worden). Organisaties kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van een maatschappelijke accommodatie tegen een maatschappelijk (kostendekkend) tarief of kunnen zelf een accommodatie realiseren waarbij gemeente faciliteert met bijvoorbeeld financieringsconstructies.

Voorbeelden	Sociale basis, bibliotheek, beschermd wonen, maatschappelijke opvang
In te zetten instrumenten	**Accommoderen, financieel ondersteunen, inkopen**

2A Wettelijke taak huisvesting commerciële activiteit

Voor deze commerciële activiteit heeft de gemeente een wettelijke zorgplicht om voor huisvesting te zorgen. Dit is momenteel niet aan de orde.

2B Wettelijke taak commerciële activiteit

Voor deze commerciële activiteit heeft de gemeente een wettelijke verplichting om zorg te dragen voor voldoende aanbod binnen de gemeentegrenzen, maar de gemeente heeft geen wettelijke specifieke huisvestingstaak. De gemeente kan een rol spelen bij het accommoderen van deze activiteit.

Voorbeeld	Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
In te zetten instrumenten	**Accommoderen, inkopen**

3A Maatschappelijke activiteit, behalen beleidsdoelstelling, bijdrage gemeente nodig

Voor deze maatschappelijke activiteit heeft de gemeente geen wettelijke zorgplicht. De activiteit draagt wel bij aan het behalen van een (of meerdere) gemeentelijke beleidsdoelstelling(en). Deze activiteit is afhankelijk van een gemeentelijke bijdrage en een rol van de gemeente bij het accommoderen van de activiteit kan vanuit beleid worden verantwoord. In dat geval speelt de gemeente een rol bij het huisvesten van deze activiteit. Hiervoor gelden kostendekkende tarieven of wordt gebruik gemaakt van het algemeen belang besluit om hiervan af te wijken. De gemeente kan ook faciliteren met financieringsconstructies om huisvesting van activiteiten mogelijk te maken.

Voorbeelden	Georganiseerde breedtesport, (school)zwemmen, musea, wijksteunpunt, deel club- en buurthuiswerk
In te zetten instrumenten	**Accommoderen, financieel ondersteunen, inkopen, en/of inzet algemeen belang besluit**

3B Maatschappelijke activiteit, behalen beleidsdoelstelling, geen bijdrage gemeente nodig

Voor deze maatschappelijke activiteit heeft de gemeente geen wettelijke zorgplicht. De activiteit draagt wel bij aan het behalen van een (of meerdere) gemeentelijke beleidsdoelstelling(en), maar een rol van de gemeente bij het accommoderen van de activiteit kan vanuit beleid niet worden verantwoord en/of deze activiteit is niet afhankelijk van een gemeentelijke bijdrage. De gemeente speelt in principe geen rol bij het accommoderen van deze activiteit. Indien de activiteit wel plaatsvindt in een gemeentelijke accommodatie brengen we hiervoor een kostendekkende huur in rekening.

Voorbeeld	Verenigingsgebouw
In te zetten instrument	**Geen, eventueel marktconform verhuren van een (deel van een) gemeentelijke accommodatie**

4A Commerciële activiteit, behalen beleidsdoelstelling, wel beleidsmatige rol gemeente

Voor deze commerciële activiteit heeft de gemeente geen wettelijke zorgplicht, maar de activiteit draagt wel bij aan het behalen van een (of meerdere) gemeentelijke beleidsdoelstelling(en). Een rol van de gemeente bij het accommoderen van de activiteit kan vanuit beleid worden verantwoord. Om de ambities van de gemeente waar te maken, stimuleert de gemeente deze commerciële activiteiten. De gemeente kan een rol spelen bij het huisvesten van de activiteit, bijvoorbeeld als onderdeel van een multifunctionele accommodaties. Hierbij gelden wel bepaalde voorwaarden, waaronder het in rekening brengen van een marktconform tarief.

Voorbeelden	Zwemles, kinderopvang, deel club- en buurthuiswerk
In te zetten instrument	**Geen, eventueel wel marktconform verhuren van een (deel van een) gemeentelijke accommodatie**

4B Commerciële activiteit, behalen beleidsdoelstelling, geen beleidsmatige rol gemeente

Voor deze commerciële activiteit heeft de gemeente geen wettelijke zorgplicht, maar de activiteit / draagt wel bij aan het behalen van een (of meerdere) gemeentelijke beleidsdoelstelling(en). Een rol van de gemeente bij het accommoderen van de activiteit kan vanuit beleid echter niet worden verantwoord. Om de ambities van de gemeente waar te maken, stimuleert de gemeente deze commerciële activiteiten. De gemeente speelt in principe geen rol bij het accommoderen van deze activiteit, tenzij er wel gebruik wordt gemaakt van een gemeentelijke accommodatie. Hierbij gelden wel bepaalde voorwaarden, waaronder het in rekening brengen van een marktconform tarief.

Voorbeelden	Sportschool, betaald voetbal
In te zetten instrument	**Geen, eventueel wel marktconform verhuren van een (deel van een) gemeentelijke accommodatie**

5 Maatschappelijke activiteit waarvoor de gemeente geen wettelijke taak heeft en die niet bijdraagt aan het gemeentelijke beleid

Deze maatschappelijke activiteit valt niet onder de wettelijke zorgplicht van de gemeente. De activiteit draagt niet bij aan het behalen van een (of meerdere) gemeentelijke beleidsdoelstelling(en) en een rol van de gemeente bij het accommoderen van de activiteit kan vanuit beleid niet worden verantwoord. De gemeente speelt in principe geen rol bij het faciliteren van deze activiteiten, tenzij hiervoor (tijdelijk) leegstaande ruimte in een gemeentelijke accommodatie verhuurd kan worden. Bij gebruik van gemeentelijke accommodaties geldt een kostendekkend tarief.

Voorbeelden	Kinderboerderij, Huis aan het Water*
In te zetten instrument	**Geen, eventueel wel marktconform verhuren van een (deel van een) gemeentelijke accommodatie**

** De gemeente heeft momenteel geen beleid ten aanzien van vrijwilligersorganisaties die zich inzetten voor preventie en zorg. Wij zijn wel voornemens beleid te ontwikkelen. Op dat moment verschuift dit type activiteit naar 3A of 3B en maken we een keuze of en zo ja, welke rol wij willen spelen bij het accommoderen van dergelijke activiteiten.*

6 Commerciële activiteit waarvoor de gemeente geen wettelijke taak heeft en die niet bijdraagt aan het gemeentelijke beleid

Deze commerciële activiteit valt niet onder de wettelijke zorgplicht van de gemeente en sluit niet aan bij het gemeentelijke beleid / draagt niet bij aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. De gemeente speelt in principe geen rol bij het faciliteren van deze activiteiten, tenzij hiervoor (tijdelijk) leegstaande ruimte in een gemeentelijke accommodatie verhuurd kan worden. Als de activiteit plaatsvindt in een gemeentelijke accommodatie, geldt een marktconform tarief.

Voorbeeld	Bioscoop
In te zetten instrument	**Geen, eventueel wel marktconform verhuren van een (deel van een) gemeentelijke accommodatie**

Poppodium en buurtcentrum PX (Volendam)

5.2 Afwegingskader investering en rol maatschappelijke accommodaties

Het in stand houden, aanpassen en vernieuwen van maatschappelijke accommodaties kost geld. Dit betekent dat we niet koste wat kost elke accommodatie in stand houden. De keuzes die we maken moeten toekomstbestendig zijn. Daar waar we op welke wijze dan ook investeren in gebouwen, moet dat te verantwoorden zijn. Vanuit een verantwoorde inzet van gemeenschapsmiddelen streven we naar een doelmatige, slanke gebouwenvoorraad met een goede bezetting en structureel dekkende exploitatie.

Bij de afweging om überhaupt te investeren in een gebouw, houden we rekening met de totale kosten gedurende de levenscyclus van een gebouw, verwachte ruimtebehoefte, relevante ontwikkelingen, optimale huisvestingssituatie, (particuliere) alternatieven en mogelijkheden voor clustering. We zien het als onze plicht leegstand van gebouwen en onnodige kosten waar mogelijk te voorkomen.
Voor elke accommodatie hebben we in beeld wat de kostprijs is, hoe de accommodatie presteert op verschillende onderdelen en wat het gebouw ons oplevert. Zowel maatschappelijk als financieel.

Hieronder is een afwegingskader opgenomen dat we zullen hanteren bij een (mogelijke) investering in een maatschappelijke accommodatie, bijvoorbeeld voor verduurzaming, renovatie of nieuwbouw.

Afwegingskader bij een (mogelijke) investering in en rol bij een maatschappelijke accommodatie

1. Is huisvesting van de activiteit een wettelijke taak van de gemeente?
2. Draagt de activiteit bij aan het behalen van een gemeentelijke beleidsdoelstelling?
3. Is er sprake van een basisvoorziening?
4. Kan de markt voorzien in het faciliteren van deze activiteit?
5. Is er op (middel)lange termijn (10-20 jaar) ook behoefte aan (huisvesting van) deze activiteit?
6. Wat is voor de huisvesting van de activiteit noodzakelijk en/of gewenst ten aanzien van onder andere omvang, functionaliteit, duurzaamheid, situering, bereikbaarheid en toegankelijkheid?
7. Is alternatieve huisvesting aanwezig of mogelijk te maken in een bestaande gemeentelijke accommodatie?
8. Is alternatieve huisvesting aanwezig of mogelijk te maken in een bestaande accommodatie van een andere partij?
9. Is er zicht op een langdurig gezonde exploitatie en bezetting van de accommodatie?
10. Leidt een investering tot een technische, functionele en/of energetische verbetering van de accommodatie?
11. Is er maatschappelijk draagvlak voor een investering vanuit de gemeente in de accommodatie?
12. Welke rol kan de gebruiker(s) / gemeenschap innemen bij het huisvesten van de activiteit (bijv. eigendom, beheer, exploitatie, programmering)?
13. Welke landelijke (financiële) steunmaatregelen zijn er om in te zetten voor de bekostiging van een investering in een maatschappelijke accommodatie?
14. Welke investeringsbijdrage kan de gebruiker(s) / gemeenschap leveren?
15. Welke exploitatiebijdrage kan de gebruiker(s) / gemeenschap leveren?
16. Welke bijdrage kan, wil en mag de gemeente leveren?
17. Welk instrument zet de gemeente in (en onder welke voorwaarden) passend binnen de kaders en spelregels waaraan de gemeente zich moet houden?

5.3 Afwegingskader uitbreiding maatschappelijke accommodaties

Bij een verzoek om extra capaciteit voor een maatschappelijke activiteit / uitbreiding van een maatschappelijke accommodatie, hanteren we het volgende afwegingskader.

Afwegingskader extra capaciteit / uitbreiding maatschappelijke accommodatie

Is er een tekort aan capaciteit volgens de geldende normen / uitgangspunten?

nee → **Geen uitbreiding**

ja

Is er elders in de gemeente / nabijheid (afhankelijk van het voedingsgebied van de activiteit) capaciteit beschikbaar?

nee → Bestaat dit tekort al meerdere jaren?

nee → **Monitoren**

In eerste instantie **geen uitbreiding**

ja → Is de prognose / verwachting dat dit tekort 5-10-15 jaar blijft?

nee → **Geen uitbreiding**

ja → **Uitbreiding**

Handelen conform (ver)nieuwbouw / renovatie

ja

Gebruiken capaciteit elders

Afspraken hierover vastleggen tussen betrokken partijen

Geen uitbreiding

5.4 Afwegingskader overcapaciteit maatschappelijke accommodaties

Bij een afnemende capaciteitsbehoefte voor een maatschappelijke activiteit / afnemend gebruik van een maatschappelijke accommodatie, hanteren we het volgende afwegingskader.

Afwegingskader bij overcapaciteit maatschappelijke accommodatie

Is er sprake van overcapaciteit volgens de geldende normen / uitgangspunten?	nee	**Geen capaciteit afstoten**
ja		
Bestaat deze overcapaciteit al meer dan 3 jaar?	nee	**Geen capaciteit afstoten**
ja		
Is de prognose / verwachting dat deze overcapaciteit 5-10-15 jaar blijft?	nee	**Monitoren** In eerste instantie **geen capaciteit afstoten**
ja		
Is er elders in de gemeente / nabijheid (afhankelijk van het voedingsgebied van de activiteit) vraag naar extra capaciteit?	nee	**Capaciteit afstoten**
ja		
Capaciteit inzetten voor andere activiteit / vereniging Afspraken hierover vastleggen tussen betrokken partijen **Geen capaciteit afstoten**		

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht huidige maatschappelijke accommodaties

In deze bijlage is opgenomen welke maatschappelijke accommodaties momenteel (september 2023) gesitueerd zijn in de gemeente Edam-Volendam. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen:

A. Schoolgebouwen
B. Maatschappelijke gebouwen in eigendom van de gemeente
C. Maatschappelijke terreinen / velden in eigendom van de gemeente
D. Maatschappelijke gebouwen in eigendom van anderen
E. Maatschappelijke terreinen / velden in eigendom van anderen

A. Schoolgebouwen

	Naam school	Plaats	Juridisch eigenaar	Economisch claimrecht
1	St. Jozefbasisschool	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
2	De Samensprong	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
3	St. Petrus basisschool	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
4	Don Bosco College	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
5	De Aventurijn	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
6	De Spinmolen	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
7	De Springplank	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
8	‘t Kofschip	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
9	Blokwhere	Volendam	Schoolbestuur	Gemeente
10	Piramide	Edam	Schoolbestuur	Gemeente
11	Trimaran	Edam	Schoolbestuur	Gemeente
12	De Nieuwe School	Edam	Schoolbestuur	Gemeente
13	De Triade	Edam	Schoolbestuur	Gemeente
14	Mr. Hayeschool	Beets	Schoolbestuur	Gemeente
15	Koningsspil (onderdeel MFA De Groote Molen)	Oosthuizen	Gemeente	n.v.t.
16	‘t Tilletje	Warder	Schoolbestuur	Gemeente
17	OBS Middelie	Middelie	Schoolbestuur	Gemeente
18	Prinses Beatrixschool	Kwadijk	Schoolbestuur	Gemeente

B. Maatschappelijke gebouwen in eigendom van de gemeente

	Omschrijving	Plaats	Type
1	Sporthal Opperdam	Volendam	Binnensport
2	Sporthal Seinpaal	Volendam	Binnensport
3	Sporthal De Kreil	Volendam	Binnensport
4	Sporthal Het Bolwerck	Edam	Binnensport
5	Sporthal Oosthuizen (onderdeel MFA De Groote Molen)	Oosthuizen	Binnensport
6	Gymzaal Schoolstraat	Volendam	Binnensport
7	Gymzaal Langemeerstraat	Edam	Binnensport
8	Gymzaal Kwadijk	Kwadijk	Binnensport
9	Gymturnhal / sportcampus ETB Sombroek	Volendam	Binnensport
10	Accommodatie RKAV (nader uitzoeken)	Volendam	Binnensport
11	Binnenzwembad De Waterdam	Volendam	Zwembad
12	MFA De Groote Molen	Oosthuizen	MFA (diverse functies)
13	De Singel Edam	Edam	Welzijn
14	Hobbysoos / clublokaal De Toevlucht	Volendam	Welzijn
15	Bouwspeelplaats Bouwgouw	Volendam	Welzijn
16	De Botterwerf	Volendam	Welzijn / Cultuur
17	Hoofdvestiging Edams Museum (Koopmanshuis)	Edam	Cultuur
18	Dependance Edams Museum (voormalig Raadhuis)	Edam	Cultuur
19	Volendams Museum	Volendam	Cultuur

C. Maatschappelijke terreinen/velden in eigendom van de gemeente

	Omschrijving	Plaats	Type
1	Sportpark RKAV (velden)	Volendam	Voetbal
2	Edamse Voetbal Club EVC (velden)	Edam	Voetbal
3	Sportpark Kwadijk (velden)	Kwadijk	Voetbal
4	Sportpark Oosthuizen (velden)	Oosthuizen	Voetbal
5	T.P.V. Dijkzicht (een deel v.d. banen)	Volendam	Tennis
6	AV Edam (baan)	Edam	Atletiek
7	MOVE (velden)	Edam	Beachvolleybal
8	Jeu de Boules Lef (banen)	Volendam	Jeu de boules

D. Maatschappelijke gebouwen in eigendom van anderen

	Omschrijving	Plaats	Eigenaar
Binnensport			
1	Gymzaal Middelie	Middelie	Schoolbestuur (juridisch)
2	Kerk Warder (gymzaal)	Warder	Stichting
3	Gymzaal Beets	Beets	Stichting
4	Schietsportaccommodatie De Vrijheid	Edam	Vereniging
5	Tafeltennis Victory '55 (zaal)	Volendam	Vereniging (recht van opstal)
Buitensport			
6	Sportpark RKAV (clubaccommodatie)	Volendam	Vereniging (erfpacht), opstal, natrekking uitbouw
7	Sportpark RKAV (tribune)	Volendam	Vereniging (recht van opstal)
8	Edamse Voetbal Club EVC (clubaccommodatie)	Edam	Vereniging (recht van opstal)
9	Sportpark Kwadijk (clubaccommodatie)	Kwadijk	Vereniging (recht van opstal)
10	Sportpark Oosthuizen (clubaccommodatie)	Oosthuizen	Vereniging (recht van opstal)
11	T.P.V. Dijkzicht (clubaccommodatie)	Volendam	Vereniging (recht van opstal)
12	Tennisvereniging De Zeevangspelers (clubaccommodatie)	Oosthuizen	Vereniging (erfpacht)
13	A.V. Edam (clubaccommodatie)	Edam	Vereniging (recht van opstal)
14	Kanovereniging Edam (clubaccommodatie)	Edam	Vereniging (recht van opstal)
15	Jeu de Boules Lef (clubaccommodatie)	Volendam	Vereniging (recht van opstal)
Zwembad			
16	Strandbad Edam	Edam	Stichting (erfpacht)
17	Buitenzwembad Slobbeland	Volendam	Stichting
18	Buitenzwembad Warder	Warder	Particulier
Welzijn			
19	Centrum Jeugd en Gezin (CJG)	Volendam	Particulier
20	Wijksteunpunten	Divers	Divers
21	Buurtkamers	Divers	Divers
22	Dorpshuizen	Divers	Divers
Welzijn / Cultuur			
23	Pop- en buurtcentrum PX	Volendam	Stichting (recht van opstal)
Cultuur			
24	Bibliotheek Edam (inclusief wijksteunpunt)	Edam	Woningcorporatie
25	Bibliotheek Volendam	Volendam	Stichting openbare bibliotheek Waterland
26	Servicepunt bibliotheek (in basisschool 't Kofschip)	Volendam	Schoolbestuur (juridisch)
27	Cultureel Centrum Volendam	Volendam	Stichting (recht van opstal / erfpacht)
28	Museum Het Schooltje van Dik Trom	Oosthuizen	Particulier
29	Archeologisch minimuseum De Waterwolf	Oosthuizen	Stichting
30	Museummolen en bezoekerscentrum De Breek	Oosthuizen	Stichting
31	Palingsound Museum	Volendam	Particulier
32	Fort bij Edam	Edam	Particulier

E. Maatschappelijke terreinen / velden in eigendom van anderen

	Omschrijving	Plaats	Eigenaar
Buitensport			
1	T.P.V. Dijkzicht (een deel v.d. banen)	Volendam	Vereniging (recht van opstal)
2.	Tennisvereniging De Zeevangspelers (banen)	Zeevang	Vereniging (erfpacht)

Bijlage 2: Definities en uitleg van begrippen

In het accommodatiebeleid van de gemeente Edam-Volendam hanteren we begrippen die we in dit hoofdstuk nader omschrijven.

(Maatschappelijke) Accommodatie. Een gebouw of terrein met een publieke functie op het gebied van onderwijs, sport, welzijn en/of cultuur dat bijdraagt aan het vervullen van een wettelijke zorgplicht van de gemeente of aan het behalen van gemeentelijke beleidsdoelstellingen.

Accommodatiebeleid. Beleid dat aangeeft hoe wij als gemeente de instrumenten huisvesten, accommoderen en subsidiëren inzetten ten behoeve van activiteiten om onze wettelijke zorgplicht of ons gemeentelijk beleid te vervullen.

Accommoderen. Het vanuit een beleidskeuze aanbieden van/in orde maken/beschikbaar stellen van een ruimte/plaats voor maatschappelijke activiteiten op het gebied van onderwijs, sport, welzijn en/of cultuur, dan wel het beschikbaar stellen van de benodigde middelen om het accommoderen van bepaalde activiteiten mogelijk te maken.

Algemeen belang besluit. Een raadsbesluit waarmee economische activiteiten die de gemeente verricht in het algemeen belang worden aangewezen. Deze aanwijzing heeft tot gevolg dat de gedragsregels van de Wet Markt en Overheid niet op deze activiteiten van toepassing zijn. Hierdoor hoeft hiervoor de integrale kostprijs niet doorberekend te worden.

Basisvoorziening. De minimaal door de gemeente als noodzakelijk bevonden voorzieningen binnen de gemeente, zoals (bewegings)onderwijs en voor- en vroegschoolse educatie. De wijze waarop een basisvoorziening wordt geaccommodeerd, kan per situatie (kern / wijk) verschillen.

Beleidsondersteunend vastgoed. Gebouwen die eigendom zijn van de gemeente en waarin maatschappelijke functies gehuisvest zijn waaraan de gemeente vanuit haar inhoudelijke beleid waarde hecht. Of een accommodatie ‘beleidsondersteunend vastgoed’ is hangt dus samen met de beleidskeuze(s) van de gemeente en de mate waarin andere partijen deze taak op willen en kunnen pakken.

Commerciële activiteit / functie. Een activiteit / functie die op winst gericht is en waarvoor de gemeente geen huisvestingsverantwoordelijkheid heeft.

Financieel ondersteunen. De gemeente kan financiële steun bieden aan instellingen, bedrijven en personen om hun activiteiten te ontplooien, daar waar de gemeente geen wettelijke taak heeft maar deze activiteit wel van maatschappelijke waarde acht in haar beleid. Er zijn verschillende vormen van financiële ondersteuning mogelijk zoals subsidiëren, het verstrekken van een lening en het afgeven van een garantstelling.

Gemeentelijk beleid. Een autonome bevoegdheid van de gemeente om zelf beleid op te stellen dat vastgelegd wordt door de gemeenteraad in beleidsdocumenten.

Huisvesten om-niet. Het vanuit een wettelijke huisvestingsverplichting aanbieden van / in orde maken / beschikbaar stellen van een ruimte of plaats voor maatschappelijke activiteiten op het gebied van onderwijs, sport, welzijn en/of cultuur zonder dat hiervoor een financiële vergoeding tegenover staat, dan wel het beschikbaar stellen van de benodigde middelen om dit mogelijk te maken.

Inkopen. Het inkopen van dienstverlening bij een externe partij waarbij ook afspraken worden gemaakt over het huisvesten van maatschappelijke activiteiten. Bij inkoop is sprake van een afdwingbare verplichting.

Kernvastgoed. Vastgoed dat de gemeente in eigendom wil houden zolang het zijn of haar functie behoudt en de gemeente hiermee een wettelijke huisvestingsplicht vervult en/of het gemeentelijk beleid ondersteunt.

Maatschappelijk (kostendekkend) tarief. Een tarief waarin alle integrale kosten die samenhangen met de accommodatie, zijn doorberekend. Dit kunnen onder andere de kapitaal-, onderhouds-, exploitatie- en beheerlasten zijn.

Maatschappelijke activiteit / functie. Een activiteit / functie die niet op winst gericht is en waarvoor de gemeente een huisvestingsverantwoordelijkheid kan hebben vanuit een wettelijke zorgplicht of gemeentelijk beleid.

Commercieel (marktconform) tarief. Een marktconform tarief dat volgens een benchmark conform wat gebruikelijk is binnen de huidige markt wordt bepaald en dat boven het kostendekkende tarief uitstijgt.

Om-niet gebruik. Gebruik zonder dat daar een financiële vergoeding tegenover staat.

Subsidiëren. Financiële steun van de overheid aan instellingen, bedrijven en personen om hun activiteiten te ontwikkelen, daar waar de gemeente geen wettelijke taak heeft maar deze activiteit wel van maatschappelijke waarde acht in haar beleid. Bij subsidie is geen sprake van een afdwingbare verplichting.

Wet Markt en Overheid. De Wet Markt en Overheid schrijft voor dat overheden voor goederen of diensten die zij leveren de integrale kosten van die goederen of diensten in rekening moeten brengen. Hiermee wordt ongeoorloofde staatssteun tegengegaan. Echte overheidstaken, onderwijsactiviteiten en werkzaamheden die vallen onder het begrip ‘sociale werkvoorziening’ vallen niet onder de wet. Daarnaast kunnen economische activiteiten die de gemeente verricht in het kader van het algemeen belang worden uitgezonderd van de wet.

Wettelijke taak. Het uitoefenen van een taak die in de wet- of regelgeving is geregeld die niet gepaard gaat met een wettelijke zorgplicht voor huisvesting.

Wettelijke zorgplicht voor huisvesting. De wettelijke zorgplicht die de gemeente heeft om zorg te dragen voor de huisvesting van bepaalde activiteiten of functies zoals het primair en voortgezet onderwijs en het bewegingsonderwijs voor deze scholen.

Bijlage 3: Inzet instrumenten Edam-Volendam voor maatschappelijke activiteiten

In deze bijlage wordt ingegaan op de visie van de gemeente Edam-Volendam op maatschappelijke activiteiten die vallen onder onderwijs, sport, welzijn en cultuur en de instrumenten die hiervoor ingezet worden. Daar waar dit een wijziging is ten aanzien van de huidige situatie, wordt dit specifiek aangegeven. Achtereenvolgens worden de volgende categorieën behandeld:

1. Onderwijs
2. Sport
3. Welzijn
4. Cultuur

1. Onderwijs

Schoolgebouwen dragen bij aan de ontwikkeling en educatie van jongeren. Daarnaast vervullen schoolgebouwen een sociaal-maatschappelijke en soms ook culturele functie en vormen ze een belangrijke ontmoetingsplek in onze kernen en wijken. Gemeenten hebben de wettelijke taak om voor voldoende adequate huisvesting te zorgen voor door het rijk bekostigd basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs dat binnen de gemeentegrenzen is gesitueerd. Naast de reguliere onderwijscapaciteit, betreft de huisvestingsplicht van de gemeente ook de capaciteit van het bewegingsonderwijs.

Basisvoorzieningen onderwijs

- **Basisscholen** zijn een belangrijke basisvoorziening. We streven samen met de schoolbesturen naar een zo breed mogelijk onderwijsaanbod binnen de gemeente, met behoud van scholen, ook in kleine dorpen en buurten. Het stichten, fuseren en sluiten van scholen is een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. We willen zorgen voor een goede spreiding van scholen, zodat basisscholen goed toegankelijk / bereikbaar zijn. Een basisschool moet voldoen aan een minimumaantal leerlingen om vanuit het Rijk bekostiging te ontvangen. Per 1 augustus 2023 is dat voor de kernen Edam-Volendam 162 leerlingen en voor de kleine kernen 41 leerlingen. We gaan uit van het behoud van het bestaande aanbod van basisscholen. Afhankelijk van de aanwas van kinderen vanuit de nieuwe wijk Lange Weeren en de mogelijkheid om dit wel of niet op te vangen op de bestaande scholen, zal het aanbod van basisscholen eventueel worden uitgebreid.

- Vanuit het coalitieakkoord 2022-2026 ‘Verbinden, verbeteren en vernieuwen’ is het belang aangegeven van een breed aanbod van **voortgezet onderwijs** (VMBO, Havo, Vwo). Het voortgezet onderwijs heeft een belangrijke functie voor onze eigen gemeente en mogelijk ook daarbuiten. We willen kinderen uit Edam-Volendam en de regio hier houden en een goede aansluiting van het voorgezet onderwijs op de regionale arbeidsmarkt draagt daaraan bij.

- Om het **bewegingsonderwij**s voor de scholen voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs te kunnen aanbieden zijn sportaccommodaties nodig. Binnen een straal van 1 kilometer* van een basisschool en een straal van 2 kilometer* van een school voor voortgezet onderwijs moet voldoende binnensportcapaciteit beschikbaar zijn. Daarnaast is voor het voortgezet onderwijs het gebruik van een **sportveld** gedurende 8 weken per jaar een basisvoorziening.

  ** via een voor de leerling veilig begaanbare route*

Overige voorzieningen onderwijs

- Scholen hebben recht op een sportaccommodatie voor de zogeheten 'normatieve klokuren' bewegingsonderwijs. Dit zijn de uren waarop scholen op basis van het aantal en type leerlingen en de regels die hiervoor landelijk gelden recht hebben op ruimte voor bewegingsonderwijs. Soms willen scholen meer uren gebruik maken van een sportaccommodatie. Als er binnen de bestaande sportaccommodaties ruimte beschikbaar is, kunnen deze **boven-normatieve klokuren** ook geaccommodeerd worden.

- Schoolgebouwen zijn al jaren geen op zichzelf staande voorzieningen meer. Ze worden steeds vaker multifunctioneel ingezet en vervullen hiermee een belangrijke maatschappelijke functie. **Activiteiten met een maatschappelijke, culturele en/of recreatieve doelstelling in schoolgebouwen** kunnen medegebruik maken van schoolgebouwen, denk aan muzieklessen of bibliotheek. Voor medegebruik van onderwijscapaciteit hoeft een schoolbestuur geen toestemming te hebben van de gemeente en mag de gemeente volgens de wet geen vergoeding vragen voor de kosten die verbonden zijn aan het economisch eigenaarschap. Schoolbesturen kunnen als juridisch eigenaar voor deze activiteiten wel een bijdrage vragen voor de exploitatielasten van het schoolgebouw.

- Voor **overige activiteiten in schoolgebouwen die niet onder medegebruik vallen**, bijvoorbeeld kinderopvang, kan de gemeente toestemming verlenen aan het schoolbestuur om onderwijscapaciteit tijdelijk te verhuren. Hierbij kan de gemeente voorwaarden meegeven, waaronder het betalen van een vergoeding voor de kosten die de gemeente heeft voor het betreffende schoolgebouw, zodat wordt voldaan aan de Wet Markt en Overheid.

Inzet van het instrument **Huisvesten om-niet**

Huisvesten om-niet 1: Huisvesting onderwijs
Omdat gemeente een wettelijke huisvestingsplicht hebben voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs, zijn hiervoor via wetgeving ook heldere spelregels geformuleerd. Bij de invulling van dit instrument kiest de gemeente Edam-Volendam niet voor de mogelijkheid om verantwoordelijkheden en bijbehorende middelen via doordecentralisatie juridisch te verlegen van de gemeente naar de schoolbesturen. Hiermee houdt de gemeente zelf sturing op onderwijshuisvesting.

Omvang
De benodigde onderwijscapaciteit wordt gebaseerd op de normatieve ruimtebehoefte. Dit wordt berekend op basis van het aantal leerlingen, schoolsoort en onderwijsrichting. Wetgeving over onderwijshuisvesting is opgenomen in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO), de Wet op de Expertisecentra (WEC) en de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs van de gemeente Edam-Volendam. Bij een tekort aan capaciteit kan de gemeente een school (tijdelijk) verwijzen naar (mede)gebruik van leegstand in een ander (school)gebouw. Met de aanwezige onderwijscapaciteit in onze gemeente voldoen we aan onze wettelijke zorgplicht voor de bekostiging van voldoende adequate huisvesting voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs binnen onze gemeentegrenzen.

Eigendom
- Het juridisch eigendom van schoolgebouwen wordt overeenkomstig de WPO, WVO en WEC na realisatie 'om-niet' overgedragen van de gemeente aan het schoolbestuur. Momenteel zijn 17 schoolgebouwen juridisch eigendom van schoolbesturen.
- Uitzonderingen op de eigendomssituatie zijn mogelijk, bijvoorbeeld bij schoolgebouwen waarin meerdere functies ondergebracht worden. Voor één schoolgebouw in Edam-Volendam is ervoor gekozen het eigendom bij de gemeente te laten liggen. Dit betreft basisschool De Koningsspil, die

onderdeel is van MFA De Groote Molen in Oosthuizen. Dit gehele gebouw met sporthal, peuterspeelzaal en cultureel centrum is eigendom van de gemeente.
- De investering in de realisatie of tussentijdse uitbreiding van alle schoolgebouwen staat bij de gemeente op de balans. De gemeente draagt hiervan de jaarlijkse kapitaallasten.

Verdeling verantwoordelijkheden
De gemeente en schoolbesturen hebben hun eigen verantwoordelijkheden. Op basis van deze verantwoordelijkheden, ontvangen beide jaarlijks een vergoeding van het rijk. De gemeente is vanuit de wetgeving verantwoordelijk voor de bekostiging van (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Op basis van een wetswijziging die in voorbereiding is, wordt renovatie hieraan toegevoegd. Vanuit de wetgeving is de gemeente ook verantwoordelijk voor de:

- Opstalverzekering van de schoolgebouwen
- Verzekering van de inboedel van scholen die met overheidsmiddelen is bekostigd
- Onroerende zaakbelasting (eigenaarsdeel)

Schoolbesturen gaan over het onderwijs zelf (concept, kwaliteit), het opheffen en fuseren van scholen (waarbij de gemeente wel inspraak heeft als het over het openbaar onderwijs gaat) en over het onderhoud, beheer, exploitatie en aanpassingen van het schoolgebouw en bijbehorende terrein.

Onderhoud, aanpassing, beheer en exploitatie
De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering en bekostiging van onderhoud, beheer, exploitatie en functionele aanpassingen van het schoolgebouw en bijbehorende terrein. Uitzondering hierbij is de situatie bij De Koningsspil, waarbij de gemeente deze taken uitvoert, maar wel doorbelast aan het schoolbestuur. Alle exploitatie verlagende maatregelen zijn voor rekening van het schoolbestuur zolang zij dit zelf binnen 20 jaar kunnen terugverdienen.

Verdeling verantwoordelijkheden huisvesten om-niet van het onderwijs

	Schoolgebouwen in eigendom van schoolbestuur (17)	**Schoolgebouwen in eigendom van gemeente (1)**
Eigendom	Schoolbestuur	Gemeente
Groot onderhoud - uitvoering - bekostiging	 Schoolbestuur Schoolbestuur	 Gemeente Schoolbestuur
Dagelijks onderhoud - uitvoering - bekostiging	 Schoolbestuur Schoolbestuur	 Gemeente Schoolbestuur
Beheer en exploitatie - uitvoering - bekostiging	 Schoolbestuur Schoolbestuur	 Gemeente Schoolbestuur
Aanpassingen - uitvoering - bekostiging	 Schoolbestuur Schoolbestuur	 Gemeente Schoolbestuur
Inrichting - eerste inrichting (leermiddelen, meubilair) - vervanging inrichting	 Gemeente Schoolbestuur	 Gemeente Schoolbestuur
Herstel constructiefout	Gemeente	Gemeente
Investering (vervangende) nieuwbouw	Gemeente	Gemeente
Investering uitbreiding	Gemeente	Gemeente
Investering renovatie	Gemeente	Gemeente
Verduurzaming	Schoolbestuur	Schoolbestuur

Huisvesten om-niet 2: Huisvesting bewegingsonderwijs
Omdat gemeenten ook een wettelijke huisvestingsplicht hebben voor het bewegingsonderwijs van het primair, speciaal en voortgezet onderwijs, zijn ook hiervoor heldere spelregels via wetgeving geformuleerd.

Omvang
Voor het aantal klokuren waarop van de benodigde capaciteit van het bewegingsonderwijs wordt gebaseerd, gelden landelijke normen op basis van het type onderwijs en het aantal groepen. Het bewegingsonderwijs kan plaatsvinden in accommodaties die eigendom zijn van de gemeente, maar ook in accommodaties die eigendom zijn van anderen. In dat geval zorgt de gemeente ervoor dat deze accommodatie voor het aantal uren waarop een school recht heeft ter beschikking staat voor bewegingsonderwijs gedurende schooltijd. De gemeente gaat niet over de inroostering van de uren in niet-gemeentelijke binnensportaccommodaties. Dat regelen scholen en beheerders van de accommodaties zelf. Met de aanwezige binnensportcapaciteit voldoen we aan onze wettelijke zorgplicht voor voldoende adequate huisvesting voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs binnen onze gemeentegrenzen.

Bij nieuwbouw van binnensportcapaciteit gaan we uit van de omvang van zaaldeel en bijbehorende ruimten volgens de normen van de 'Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding' (KVLO) .Deze gaan uit van grotere zaaldelen dan de normatieve omvang.

Scholen voor voortgezet onderwijs hebben 8 weken per jaar recht op het gebruik van een sportveld. Dit kan via een sportveld op het eigen terrein of door een sportveld bij / van een sportvereniging te huren. Indien er geen gemeentelijk sportveld beschikbaar is of de school een sportveld moet huren (van een vereniging of een geprivatiseerde exploitant), kan een school voor voortgezet onderwijs aanspraak maken op een vergoeding van huur van de gemeente voor de betreffende klokuren.

Eigendom
- Het eigendom van alle sporthallen en de meeste gymzalen ligt bij de gemeente Edam-Volendam.
- In de kernen Beets en Warder zijn de gymzalen eigendom van een stichting. De gemeente heeft met de eigenaren afspraken gemaakt over de inzet van deze voorzieningen voor het bewegingsonderwijs. De betaalt hen voor de normatieve klokuren een vergoeding voor het onderwijsgebruik die is gebaseerd op de zogeheten 'klokuurvergoeding'. De scholen kunnen voor de klokuren waarop ze recht hebben om-niet gebruik maken van deze binnensportvoorzieningen.
- In de kern Middelie maakt de gymzaal onderdeel uit van het schoolgebouw. De gemeente heeft de gymzaal bekostigd (en heeft hiervan de economisch eigenaarslasten). Het juridisch eigendom van gehele complex (school en gymzaal) is overgedragen aan het schoolbestuur, maar de gemeente bekostigt en exploiteert de gymzaal (onderhoud, energie, schoonmaak etc.). De gymzaal wordt om-niet in gebruik gegeven aan het onderwijs voor de klokuren waarop ze recht hebben. Huuropbrengsten voor overig gebruik en van andere huurders zijn voor de gemeente.
- De eigenaren van de niet-gemeentelijke gymzalen die ingezet worden voor het bewegingsonderwijs hebben in 2022 van de gemeente Edam-Volendam eenmalig budget gekregen voor de sporttechnische inrichting. De gemeente is verantwoordelijk voor de keuring van de sporttechnische inrichting. Eventueel herstel van de inrichting is voor verantwoordelijkheid en rekening van de eigenaar.
- Het voortgezet onderwijs heeft 8 weken per jaar recht op het gebruik van een sportveld.

Verdeling verantwoordelijkheden
In de bekostiging van het bewegingsonderwijs zit verschil het primair onderwijs en speciaal onderwijs enerzijds en het voortgezet onderwijs anderzijds. Voor het primair en speciaal onderwijs ontvangt de gemeente vanuit het rijk de zogeheten normatieve klokuurvergoeding. Voor het voortgezet onderwijs ontvangt het schoolbestuur dit van het rijk. Reden hiervoor is dat bij scholen voor voortgezet onderwijs

gymzalen vaker onderdeel uitmaken van het schoolgebouw en het schoolbestuur dan als eigenaar ook de verantwoordelijkheid heeft voor onderhoud, beheer en exploitatie. De gemeente Edam-Volendam brengt de normatieve klokuurvergoeding voor het voortgezet onderwijs in rekening bij de betreffende schoolbesturen zolang een school geen gebruik maakt van een 'eigen' gymzaal. Deze middelen zet de gemeente in voor de accommodatie.

Onderhoud, aanpassing, beheer en exploitatie
De eigenaren van de binnensportaccommodaties zijn zelf verantwoordelijk voor het onderhoud, beheer en exploitatie van de accommodaties. Uitzondering hierbij is de situatie bij de gymzaal in Middelie (zie hierboven onder kopje *'Eigendom'*), waarbij deze taken en verantwoordelijkheden bij de gemeente liggen terwijl het schoolbestuur juridisch eigenaar is.

Inrichting
De sporttechnische inrichting wordt verzorgd door de gemeente in overleg met het onderwijs en in afstemming met de sportverenigingen. De uitgangspunten hiervoor worden opgenomen in een 'Kwaliteitskader Bewegingsonderwijs'. We streven naar inventaris volgens het 'Athletic Skills Model'.
De gemeente Edam-Volendam is vanuit haar taak voor het bewegingsonderwijs ook verantwoordelijk voor de controles op de sporttechnische inrichting bij de niet-gemeentelijke sportaccommodaties. Indien vervanging nodig is, gaat gemeente hierover vervolgens in overleg met de betreffende eigenaar.

Gebruik
In de algemene voorwaarden van de gemeentelijke binnensportaccommodaties zijn regels opgenomen voor het toewijzingsbeleid bij de verhuur / inroostering.

Huisvesten om-niet 3: Medegebruik van schoolgebouwen
Activiteiten met een maatschappelijke, culturele en/of recreatieve doelstelling in schoolgebouwen, zoals muzieklessen en bibliotheek, kunnen medegebruik maken van schoolgebouwen. Voor medegebruik van onderwijscapaciteit hoeft een schoolbestuur geen toestemming te hebben van de gemeente en mag de gemeente volgens de wet geen vergoeding vragen voor de kosten die verbonden zijn aan het economisch eigenaarschap. Schoolbesturen kunnen als juridisch eigenaar voor deze activiteiten wel een bijdrage vragen voor de exploitatielasten van het schoolgebouw.

Inzet van het instrument **Accommoderen**

Accommoderen 1: Boven-normatieve klokuren
Als scholen meer uren gebruik willen maken van een sportaccommodatie dan de normatieve klokuren bewegingsonderwijs waar ze recht op hebben (en die om-niet gehuisvest worden), moeten ze dit aangeven bij de gemeente. De gemeente probeert grip te krijgen op deze boven-normatieve klokuren die scholen gebruik willen maken van sportaccommodaties. Dit blijkt in de praktijk echter weerbarstig. De situatie verschilt per school (soms hebben de scholen zelf een sleutel van een sportaccommodatie) en daarnaast verschilt het hoe de scholen hier zelf mee omgaan.

Momenteel wordt voor de sportaccommodaties die eigendom zijn van de gemeente of een schoolbestuur geen vergoeding in rekening gebracht voor de boven-normatieve uren. Om tot een gelijke situatie te komen, wordt nieuw beleid voorgesteld waarbij alle schoolbesturen voor het boven-normatieve gebruik van een sportaccommodatie wel een vergoeding betalen. Uitzondering hierop zijn de sportdagen van de scholen. Hiervoor stelt de gemeente sportaccommodaties kosteloos beschikbaar aan de scholen, mits beschikbaar.

Voorstel nieuw beleid
Voor de **tarieven van het boven-normatieve gebruik van sportaccommodaties door scholen** gelden de volgende uitgangspunten:

- Voor een gemeentelijke sportaccommodatie is dit een kostendekkend tarief, zoals dat ook geld voor maatschappelijke activiteiten die bijdragen aan het realiseren van gemeentelijk beleid.

  Alternatieve scenario's:
  1. *Een apart tarief voor scholen (niet kostendekkend, bijvoorbeeld een vergoeding alleen gebaseerd op de exploitatiekosten).*
  2. *Om-niet gebruik, maar alleen indien er ruimte beschikbaar is.*

- Voor een gymzaal in eigendom van een schoolbestuur is dit een kostendekkend tarief gebaseerd op het gemeentelijke deel van de kosten (kapitaallasten, OZB eigenaarsdeel, verzekeringspremie), aangezien het schoolbestuur zelf verantwoordelijk is voor de exploitatie van de gymzaal (onderhoud, exploitatie, schoonmaak).

  Alternatieve scenario's:
  1. *Een kostendekkend tarief, zoals dat ook geld voor maatschappelijke activiteiten die bijdragen aan het realiseren van gemeentelijk beleid, en de gemeente met het schoolbestuur afspraken heeft gemaakt over de onderhoudskosten van de gymzaal.*
  2. *Om-niet gebruik, maar alleen indien er ruimte beschikbaar is.*

- Voor een gymzaal in eigendom van een derde wordt het tarief door de eigenaar bepaald en gecompenseerd door de gemeente als dit tarief hoger ligt dan het tarief voor het boven-normatieve gebruik door een school van een gemeentelijke sportaccommodatie.

  Alternatief scenario:
  Het verschil wordt niet gecompenseerd door de gemeente.

Accommoderen 2: Verhuur van schoolgebouwen
Schoolgebouwen zijn al jaren geen op zichzelf staande voorzieningen meer. Ze worden steeds vaker multifunctioneel ingezet en vervullen hiermee een belangrijke maatschappelijke functie. Voor activiteiten in schoolgebouwen die niet onder medegebruik vallen, bijvoorbeeld kinderopvang, kan de gemeente toestemming verlenen aan het schoolbestuur om onderwijscapaciteit tijdelijk te verhuren. Hierbij kan de gemeente voorwaarden meegeven, waaronder het betalen van een vergoeding voor de kosten die de gemeente heeft voor het betreffende schoolgebouw, zodat wordt voldaan aan de Wet Markt en Overheid.

Samenvatting voorzieningen en inzet instrumenten Onderwijs

ONDERWIJS	Basis-voorziening	Wettelijke taak huisvesting	Wettelijke taak activiteit	Bijdrage gemeentelijke beleidsdoelen	Maatschap-pelijke activiteit	Commer-ciële activiteit	(Mogelijk) instrument
Primair onderwijs	x	x		x	x		Huisvesten om-niet
Voortgezet onderwijs	x	x		x	x		Huisvesten om-niet
Bewegingsonderwijs	x	x		x			Huisvesten om-niet
Boven-normatieve klokuren sportcapaciteit				x			Accommoderen -> kostendekkend verhuren
Maatschappelijke, culturele of recreatieve activiteiten in schoolgebouwen (medegebruik)				x	x		Huisvesten om-niet
Overige activiteiten in schoolgebouwen (verhuur)						x	Accommoderen -> marktconform verhuren

2. Sport

De gemeente Edam-Volendam kent een (top)sportklimaat en sporters en verenigingen van niveau. Onze inwoners zijn hier trots op. In verschillende takken van sport wordt gewerkt aan talentontwikkeling. Sportbeoefening heeft verschillende maatschappelijke functies: het bevorderen van een gezonde leefstijl, verbeteren van de vitaliteit van onze inwoners, het op de kaart zetten van de gemeente als sportgemeente, participatie, het voorkomen van vereenzaming en het bewerkstelligen van een positief woon- en vestigingsklimaat. In het bijzonder ziet de gemeente hier een belangrijke rol weggelegd voor de vele sportverenigingen in onze gemeente. De belangrijke rol die sportverenigingen spelen in onze samenleving, maakt dat wij ze vaker en actiever willen betrekken bij het brede sociaal domein. De vereniging is een plek waar signalen opgevangen kunnen worden, maar ook waar we mensen (weer) in verbinding kunnen brengen met de samenleving. Sportaccommodaties dragen bij aan een gezonde leefstijl en hiermee stimuleren we dat mensen sporten en bewegen. Daarnaast vervullen sportaccommodaties een rol voor het bewegingsonderwijs van de scholen.

De gemeente Edam-Volendam stimuleert de breedtesport. De gemeente neemt in principe geen rol in bij topsport, tenzij het de gemeente geen geld kost en eventuele risico's zeer gering zijn.

Basisvoorzieningen sport

- Algemene en door meerdere verenigingen te gebruiken **binnensportaccommodaties** (sporthal, sportzaal, gymzaal, gymsportcentrum) voor de breedtesport. De binnensportaccommodaties voor de breedtesport hebben een gemeente brede functie, waarbij we streven naar het behouden van het huidige aanbod van binnensportaccommodaties in de kernen en wijken. Naast dat de binnensportaccommodaties worden gebruikt voor het bewegingsonderwijs van de basisscholen en middelbare scholen, worden de verschillende sportaccommodaties ook gebruikt door verenigingen en particulieren.

- Voetbal hoort bij de cultuur van onze gemeente. Circa 10% van de sportende inwoners van onze gemeente doet aan voetbal. Hiermee is voetbal in Edam-Volendam de sport met de grootste sportdeelname en een grote sociaal-maatschappelijke functie in onze gemeente. **Verenigingsvoetbal** beschouwen we als een basisvoorziening.

- **Atletiek** is een basisvoorziening in de gemeente Edam-Volendam met een gemeentebrede functie.

- Een **zwembad** is een basisvoorziening met een functie voor de gehele gemeente. Naast een functie voor het faciliteren van zwemsport en zwemles, heeft een zwembad ook een belangrijke recreatieve functie voor de gemeente Edam-Volendam.

Overige voorzieningen sport

- **Binnensport met een eigen accommodatie** die niet voor andere sporten / gebruikers ingezet kan worden.

- **Overige buitensporten** zoals beachvolleybal, tennis en schaatsen.

Inzet van het instrument **Accommoderen**

Algemeen
In 2023/2024 wordt verkend in hoeverre een andere organisatie van het taakveld sport (en eventueel andere beleidsterreinen) wenselijk is voor de gemeente Edam-Volendam. Dit kan mogelijk leiden tot een verandering in eigendomssituatie en verantwoordelijkheden.

Accommoderen 1: Binnensportcapaciteit voor de breedtesport
Binnensportaccommodaties voor de breedtesport behoren tot onze basisvoorzieningen. Hierbij zijn drie typen binnensportaccommodaties beschikbaar: gymzaal (1 zaaldeel), sportzaal (2 zaaldelen) en sporthal (3 zaaldelen). Een sporthal in onze gemeente heeft een afmeting die voldoet aan de richtlijnen/normen en eisen vanuit de verschillende sportbonden, zodat hier wedstrijdsport kan plaatsvinden. Naast onderwijs en breedtesport kunnen onze sportaccommodaties -indien deze hiervoor geschikt zijn en er ruimte beschikbaar is- ook gebruikt worden voor topsport en evenementen.

Omvang
Voor het bepalen van de benodigde binnensportcapaciteit vormt de normatieve behoefte van het bewegingsonderwijs van het primair en voortgezet onderwijs binnen de gemeente het uitgangspunt. De gemeente Edam-Volendam is vanuit haar ambitie ten aanzien van breedtesport bereid daarnaast samen met verenigingen te kijken of het haalbaar is om waar gewenst extra binnensportcapaciteit te realiseren, bijvoorbeeld door een sportzaal te vergroten tot een sporthal, waarmee de breedtesport kan worden gefaciliteerd. Hierbij speelt onder andere een duurzame exploitatie en rol.

Eigendom
Het eigendom van algemene binnensportaccommodaties voor de breedtesport, waarin de markt of gemeenschap niet kan voorzien, ligt in principe bij de gemeente. Dit is mede vanuit de wettelijke taak die de gemeente heeft om het bewegingsonderwijs van de scholen te huisvesten. Als bestaande accommodaties van derden een rol kunnen vervullen bij het faciliteren van het bewegingsonderwijs en breedtesport (bijvoorbeeld een gymzaal in een kleine kern of een gymzaal die onderdeel is van een schoolgebouw) is dit ook mogelijk.

Onderhoud, aanpassing, beheer en exploitatie
De gemeente is verantwoordelijk voor realisatie, onderhoud, beheer, exploitatie, inroostering, renovatie en vervanging van de gemeentelijke binnensportaccommodaties en de gymzaal in Middelie. De andere eigenaren van binnensportaccommodaties zijn zelf verantwoordelijk voor het onderhoud, beheer en exploitatie van de accommodaties.

De gemeente kan onder voorwaarden eventueel financiële ondersteuning bieden bij de instandhouding van niet-gemeentelijke binnensportaccommodaties. Dit wordt altijd afgewogen tegen andere mogelijkheden die de gemeente heeft om het bewegingsonderwijs en breedtesport te faciliteren.

Exploitatie horeca
Als er sprake is van een horecavoorziening bij een gemeentelijke binnensportaccommodatie, wordt per situatie bekeken hoe en door welke partij dit geëxploiteerd kan worden. Dit kan bijvoorbeeld een (sport)vereniging, exploitant of de gemeente zelf zijn. Eventueel wordt de horecaexploitatie in combinatie gedaan met het beheer (opening, sluiting, schoonmaak) van de accommodatie.

Inrichting
De sporttechnische inrichting wordt verzorgd door de gemeente in overleg met het onderwijs en in afstemming met de sportverenigingen. De uitgangspunten hiervoor worden opgenomen in een ‘Kwaliteitskader Bewegingsonderwijs’. De gemeente Edam-Volendam is vanuit haar taak voor het bewegingsonderwijs ook verantwoordelijk voor de controles op de sporttechnische inrichting bij de niet-

gemeentelijke sportaccommodaties. Indien vervanging nodig is, gaat gemeente hierover vervolgens in overleg met de betreffende eigenaar.

Gebruik
In de algemene voorwaarden van de gemeentelijke binnensportaccommodaties zijn regels opgenomen voor het toewijzingsbeleid bij de verhuur / inroostering.

Tarieven
Voorstel nieuw beleid
Voor het **berekenen van de kosten voor gemeentelijke binnensportaccommodaties en de gymzaal in Middelie** wordt uitgegaan van een gemiddelde kostprijs per categorie binnensportaccommodatie, waarbij qua tarieven onderscheid wordt gemaakt in:

- Een zaaldeel in een sporthal
- Een zaaldeel in een sportzaal of gymzaal

Alternatieve scenario's:
1. *Een kostprijs per accommodatie (= allemaal verschillende tarieven)*
2. *Een gemiddelde kostprijs per zaaldeel (geen onderscheid in sporthal, sportzaal en gymzaal)*
3. *Een gemiddelde kostprijs per m2*

Voorstel nieuw beleid
In de **tarieven voor het gebruik van gemeentelijke binnensportaccommodaties** wordt onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

Tarief 1: Om-niet gebruik
Scholen krijgen voor het geven van bewegingsonderwijs binnensportcapaciteit om-niet in gebruik. De gemeente rekent hiervoor intern met een vergoeding vanuit onderwijs richting vastgoed gebaseerd op de normatieve klokuurvergoeding voor het bewegingsonderwijs.

Alternatief scenario:
De gemeente rekent intern met een vergoeding vanuit onderwijs richting vastgoed gebaseerd op de kostprijs van de accommodatie.

Tarief 2: Kostendekkend tarief
Als de daadwerkelijke kostprijs van binnensportaccommodaties bij verenigingen in rekening wordt gebracht, moet je -om het sporten betaalbaar te houden- een activiteitensubsidie verstrekken waarin ook rekening wordt gehouden met een deel van de kosten voor huisvesting**.**

Alternatief scenario:
In plaats van het vragen van een kostendekkend tarief voor maatschappelijke activiteiten zoals breedtesport, wordt het instrument Algemeen Belang Besluit ingezet (zie ook bijlage 4). Hierdoor wordt per binnensportaccommodatie verantwoord dat verenigingen minder dan de kostprijs betalen. Een dergelijk maatschappelijk niet-kostendekkend tarief komt overeen met de huidige situatie, alleen is nu niet transparant hoeveel indirecte subsidie deze sportverenigingen nu ontvangen.

Tarief 3: Marktconform tarief
Voor commerciële activiteiten wordt een marktconform tarief gehanteerd, dat minimaal kostendekkend is.

Het tarief voor niet-gemeentelijke binnensportaccommodaties wordt bepaald door de eigenaar van de betreffende accommodatie. Uitzondering hierop is de gymzaal in Middelie, waarbij de gemeente als verhuurder en exploitant optreedt en ook de huurtarieven bepaalt.

Accommoderen 2: Verenigingsvoetbal
De gemeente draagt bij aan het accommoderen van voetbalverenigingen door de realisatie, vervanging en het onderhoud van velden. Afspraken over voorzieningen die bij een veld horen (zoals doelen en verlichting) zijn opgenomen in de Algemene Gebruiksvoorwaarden voor het betreffende sportpark.

Omvang
Het aantal velden dat voetbalvereniging nodig heeft, en dat door de gemeente wordt geaccommodeerd, wordt gebaseerd op het aantal actieve leden voor trainingen en competities, conform de gezamenlijke norm van KNVB, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG).

Nieuw beleid
Bij een capaciteitstekort of -overschot bij een voetbalvereniging worden de betreffende afwegingskaders hiervoor gehanteerd. Hierbij wordt onder meer getoetst of er daadwerkelijk sprake is van een normatief capaciteitsprobleem, of dit tekort zich gedurende langere periode voordoet en of er elders capaciteit aanwezig / nodig is. Als een voetbalvereniging op een gegeven moment op basis van het aantal actieve leden teveel velden heeft, kan de gemeente het veld verhuren aan een andere vereniging. Deze vereniging kan dan het eerste gebruiksrecht krijgen op het betreffende veld.

Eigendom
De gemeente is in principe eigenaar van de terreinen van de sportparken voor voetbal. De voetbalverenigingen huren velden van de gemeente en hebben hiervoor het eerste gebruiksrecht. Voetbalverenigingen zijn via een recht van opstal eigenaar van de opstallen op een sportpark zoals kleedkamers, kantine en berging. De verenigingen kunnen hun opstallen verhuren aan derden.

Consequentie
De gemeente heeft een opstal bij RKAV in eigendom. Uitgaande van het principe dat het eigendom van de opstallen bij de voetbalverenigingen ligt via een recht van opstal, wordt ook voor het opstal bij RKAV getracht tot een soortgelijke eigendomssituatie te komen.

Verdeling verantwoordelijkheden
De gemeente is ten aanzien van het verenigingsvoetbal verantwoordelijk voor:
- Realisatie, renovatie en vervanging van de velden
- Onderhoud van de velden
- Onderhoud van het sportpark
- De materialen voor het uitvoeren van het onderhoud
- Verhuur van de velden

De voetbalverenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor:
- Sport- en spelmateriaal dat nodig is voor de sportbeoefening
- Realisatie, renovatie en vervanging van de opstallen*
- Onderhoud van de opstallen conform demarcatieafspraken*
- Beheer en exploitatie van de opstallen

Via heldere demarcatielijsten is beschreven welke werkzaamheden exact bij welke verantwoordelijkheid horen. De uitgangspunten hierbij zijn per voetbalvereniging hetzelfde.

** De verenigingen kunnen financiële ondersteuning aanvragen bij de gemeente voor bijvoorbeeld verduurzaming, renovatie of vervanging van een opstal. Aan de hand van afwegingskaders toetst de gemeente dan of de stichting hiervoor in aanmerking komt.*

Gebruik
Voetbalverenigingen hebben het eerste gebruiksrecht van de velden die ze huren van de gemeente. In overleg met vereniging bepaalt de gemeente of verhuur van een veld aan andere partij mogelijk is. In de Algemene gebruiksvoorwaarden voor de voetbalvelden is beschreven welke activiteiten onder de eigen verenigingen vallen en wanneer sprake is van verhuur aan een derde. De activiteiten die op de velden plaatsvinden moeten aansluiten op het beoogde gebruik van het veld. Dit geldt zowel voor het gebruik door de vereniging die eerste recht op gebruik heeft, als voor het gebruik door derden.

Afspraken over de bespelingsnorm en bezettingsgraad van velden worden opgenomen in de Algemene Gebruiksvoorwaarden. Hier worden onder meer het geplande onderhoud, renovatie en vervanging van de velden op gebaseerd.

De opbrengsten van de verhuur van velden zijn voor de gemeente.

Alternatief scenario
De verhuur van voetbalvelden aan derden overlaten aan de verenigingen en een deel van de opbrengsten laten toekomen aan de gemeente en een deel aan de vereniging.

Voetbalverenigingen kunnen hun opstallen op een sportpark verhuren aan derden. De opbrengsten hiervan zijn voor de verenigingen.

Tarieven
De voetbalverenigingen betalen momenteel een gebruiksvergoeding aan de gemeente op basis van wat ze in het verleden betaalden. Hiermee zijn er onderlinge verschillen.

Nieuw beleid
Voor het **berekenen van de kosten voor gemeentelijke voetbalvelden** wordt uitgegaan van een gemiddelde kostprijs per type veld waarbij qua tarieven onderscheid wordt gemaakt in:

- Een natuurgrasveld
- Een kunstgrasveld

Alternatieve scenario's
1. *Een kostprijs per veld (= maatwerk tarieven, overal verschillend)*
2. *Een kostprijs per sportpark (= maatwerk tarieven, per sportpark verschillend)*
3. *Een gemiddelde kostprijs per veld (gelijk voor natuurgras en kunstgras)*

Nieuw beleid
In de **tarieven voor het gebruik van gemeentelijke voetbalvelden** wordt onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

<u>Tarief 1: Om-niet gebruik</u>
Scholen krijgen voor het geven van bewegingsonderwijs gemeentelijke voetbalvelden om-niet in gebruik. De gemeente rekent hiervoor intern met een vergoeding vanuit onderwijs richting vastgoed gebaseerd op de normatieve klokuurvergoeding voor het bewegingsonderwijs.

Alternatief scenario:
De gemeente rekent intern met een vergoeding vanuit onderwijs richting vastgoed gebaseerd op de kostprijs van de accommodatie.

Tarief 2: Kostendekkend tarief
Als de daadwerkelijke kostprijs van voetbalvelden bij verenigingen in rekening wordt gebracht, moet je - om het sporten betaalbaar te houden- een activiteitensubsidie verstrekken waarin ook rekening wordt gehouden met een deel van de kosten voor huisvesting**.**

Alternatief scenario:
In plaats van het vragen van een kostendekkend tarief voor het gebruik van gemeentelijke voetbalvelden voor maatschappelijke activiteiten, wordt het instrument Algemeen Belang Besluit ingezet (zie ook bijlage 4). Hierdoor wordt per sportpark verantwoord dat verenigingen minder dan de kostprijs betalen. Een dergelijk maatschappelijk niet-kostendekkend tarief komt overeen met de huidige situatie, alleen is nu niet transparant hoeveel indirecte subsidie de sportverenigingen nu ontvangen.

Tarief 3: Marktconform tarief
Voor commerciële activiteiten wordt een marktconform tarief gehanteerd, dat minimaal kostendekkend is.

Accommoderen 3: Atletiek
Een atletiekbaan is een basisvoorziening in de gemeente Edam-Volendam.

Eigendom
De gemeente is eigenaar van een 6-laans ovale atletiekbaan, waarbij aan één zijde acht sprintlanen zijn. Tevens zijn er voorzieningen voor hoogspringen, polsstokhoogspringen, steeplechase, verspringen, hinkstapsprong, speerwerpen, kogelstoten, discuswerpen en kogelslingeren. Atletiekvereniging Edam heeft daar zelf nog een 'survivalbaan' (onderdeel survivalrun) bij gerealiseerd. De gemeente is eigenaar van de ondergrond en de baan. De atletiekvereniging huurt de baan en bijbehorende voorzieningen van de gemeente. De vereniging is via een recht van opstal-constructie eigenaar van opstallen op het sportpark zoals kleedkamers en kantine.

Verdeling verantwoordelijkheden
De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhouden en vervangen van de onderdelen en constructie van de baan. De survivalbaan en opstallen worden volledig door de vereniging zelf onderhouden. Het benodigde sportmateriaal wordt door de vereniging zelf verzorgd.

De gemeente is ten aanzien van atletiek verantwoordelijk voor:
- Realisatie, renovatie en vervanging van de atletiekbaan
- Onderhoud van de atletiekbaan
- Onderhoud van het sportpark
- De materialen voor het uitvoeren van het onderhoud
- Verhuur van de atletiekbaan

De atletiekvereniging is zelf verantwoordelijk voor:
- Realisatie, renovatie en vervanging van de survivalbaan
- Sport- en spelmateriaal dat nodig is voor de sportbeoefening
- Realisatie, renovatie en vervanging van de opstallen*
- Onderhoud van de opstallen*
- Beheer en exploitatie van de opstallen
- Verhuur van bijbehorende opstallen

** De verenigingen kunnen financiële ondersteuning aanvragen bij de gemeente voor bijvoorbeeld verduurzaming, renovatie of vervanging van een opstal. Aan de hand van afwegingskaders toetst de gemeente dan of de stichting hiervoor in aanmerking komt.*

Gebruik
De vereniging heeft het eerste recht van gebruik op de accommodatie. Naast de vereniging maakt ook het onderwijs gebruik van de atletiekbaan voor lessen. Derden kunnen tegen een vergoeding ook gebruik maken van de accommodatie op de uren waarop de atletiekvereniging en het onderwijs de baan niet gebruiken. Het gebruik van materialen loopt dan via de vereniging. De atletiekvereniging kan haar opstallen op het sportpark verhuren aan derden.

Tarieven
De huurvergoeding die de atletiekvereniging momenteel betaalt is gebaseerd op de oorspronkelijke investering. De huurvergoeding is echter niet aangepast nadat de gemeente nog enkele nieuwe investeringen heeft gedaan voor de atletiekaccommodatie.

Nieuw beleid
Voor het **berekenen van de kosten voor de gemeentelijke atletiekbaan** wordt uitgegaan van volledige kostprijs van de atletiekbaan.

Alternatief scenario:
Huidige tarief handhaven (gebaseerd op een deel van de gemeentelijke investering).

Nieuw beleid
In de **tarieven voor de gemeentelijke atletiekbaan** wordt onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

Tarief 1: Om-niet gebruik
Scholen krijgen voor het geven van bewegingsonderwijs de gemeentelijke atletiekbaan om-niet in gebruik. De gemeente rekent hiervoor intern met een vergoeding vanuit onderwijs richting vastgoed gebaseerd op de normatieve klokuurvergoeding voor het bewegingsonderwijs.

Alternatief scenario:
De gemeente rekent intern met een vergoeding vanuit onderwijs richting vastgoed gebaseerd op de kostprijs van de accommodatie.

Tarief 2: Kostendekkend tarief
Als de daadwerkelijke kostprijs van de gemeentelijke atletiekbaan bij de verenigingen in rekening wordt gebracht, moet je -om het sporten betaalbaar te houden- een activiteitensubsidie verstrekken waarin ook rekening wordt gehouden met een deel van de kosten voor huisvesting**.**

Alternatief scenario:
In plaats van het vragen van een kostendekkend tarief voor het gebruik van de gemeentelijke atletiekbaan voor maatschappelijke activiteiten, wordt het instrument Algemeen Belang Besluit ingezet (zie ook bijlage 4). Hierdoor wordt voor de atletiekbaan verantwoord dat voor maatschappelijke activiteiten minder dan de kostprijs wordt betaald. Een dergelijk maatschappelijk niet-kostendekkend tarief komt overeen met de huidige situatie, alleen is nu niet transparant hoeveel indirecte subsidie de atletiekvereniging (en eventueel andere verenigingen die er gebruik van maken) nu ontvangt.

Tarief 3: Marktconform tarief
Voor commerciële activiteiten wordt een marktconform tarief gehanteerd, dat minimaal kostendekkend is.

Accommoderen 4: Zwembad
Een zwembad behoort tot de gemeentelijke basisvoorzieningen. Het zwembad heeft naast een lokale functie ook een regionale functie. Zwembad De Waterdam bestaat uit een binnen- en buitenbad. Het buitenbad heeft een recreatiegedeelte met twee glijbanen. Daarnaast zijn er een peuterbad met ligweide en een 25 meter-bad met duikplank. Binnen zijn er een recreatiebad met een glijbaan en stroombad, enkele bubbelbaden, een wedstrijdbad van 25 meter en een doelgroepenbad.

Eigendom
Het terrein en de opstallen van het zwembad zijn eigendom van de gemeente.

Verdeling verantwoordelijkheden
De gemeente verzorgt het groot onderhoud aan het gebouw en het buitenterrein (inclusief de buitenbaden). Middels een overeenkomst ligt de verantwoordelijkheid voor de exploitatie en het beheer van Zwembad De Waterdam in handen van Sportfondsen Edam-Volendam. De gemeente betaalt hiervoor een exploitatievergoeding.

De gemeente is ten aanzien van het gemeentelijke zwembad verantwoordelijk voor:
- Realisatie, renovatie en vervanging van het zwembad
- Groot onderhoud van het zwembad
- Onderhoud van het buitenterrein (inclusief buitenbaden) conform demarcatieafspraken
- De materialen voor het uitvoeren van het onderhoud

De exploitant van het zwembad is zelf verantwoordelijk voor:
- Sport- en spelmateriaal dat nodig is voor de sportbeoefening
- Dagelijks onderhoud conform demarcatieafspraken
- Beheer- en exploitatie
- Verhuur

Accommoderen 5: Beachvolleybal
Vanwege het opgeven van de oude locatie van de volleybalvereniging in verband met herontwikkeling, is destijds met de volleybalvereniging tot een overeenkomst gekomen over het accommoderen van vier beachvolleybalvelden door de gemeente. De gemeente heeft de velden aangelegd en is hiervan eigenaar. De vereniging betaalt een jaarlijkse vergoeding aan de gemeente. De vereniging doet het onderhoud van de velden. Dit is een specifieke situatie die niet geldt voor beachvolleybal in het algemeen in Edam-Volendam.

Inzet van het instrument **Financieel ondersteunen**

Financieel ondersteunen 1: Algemeen
Binnen het gemeentelijke subsidiebeleid is er een **subsidieregeling Sport** waarvan sportverenigingen gebruik van kunnen maken.

Financieel ondersteunen 2: Tennis
Tennis behoort niet tot de basisvoorzieningen die de gemeente Edam-Volendam accommodeert. Tennisverenigingen moeten zelfredzaam zijn en zich zonder inmenging van de gemeente kunnen redden. Dit geldt zowel voor de realisatie en instandhouding van de opstallen (kleedkamers, kantine) als voor de banen. De gemeente Edam-Volendam telt momenteel twee tennisverenigingen: T.P.V. Dijkzicht in Volendam en Tennisvereniging De Zeevangspelers in Zeevang.

Eigendom en verdeling verantwoordelijkheden
Het eigendom van de tennisbanen en opstallen bij Tennisvereniging De Zeevangspelers ligt bij de vereniging, die ook volledig verantwoordelijk is voor de realisatie, vervanging, onderhoud, beheer en exploitatie van het sportpark (banen en opstallen).

Het eigendom van een deel van de tennisbanen en alle opstallen bij T.P.V. Dijkzicht ligt bij de vereniging, die hiervoor ook de verantwoordelijk heeft voor de realisatie, vervanging, onderhoud, beheer en exploitatie. De gemeente heeft echter ook nog 9 tennisbanen bij T.P.V. Dijkzicht in eigendom en deze banen worden momenteel ook door de gemeente onderhouden en vervangen.

Consequentie
Uitgaande van het principe dat het eigendom, onderhoud en beheer van tennisbanen bij de verenigingen ligt, wordt ook de situatie waarbij de gemeente momenteel nog een rol speelt bij het accommoderen van tennis (dit geldt voor de 9 tennisbanen bij T.P.V. Dijkzicht in Volendam) wordt de rol van de gemeente de komende jaren afgebouwd. Hierover worden afspraken gemaakt met T.V. Dijkzicht.

Inzet van het instrument **Algemeen Belang Besluit**

Het huidige algemeen belang besluit van de gemeente Edam-Volendam is van toepassing op de verhuur van sportaccommodaties. Vanwege herziening en aanscherping van de van de wet, is het huidige algemeen belang besluit onvoldoende deugdelijk gemotiveerd (zie ook **bijlage 4**).

Samenvatting voorzieningen en inzet instrumenten Sport

SPORT	Basis-voorziening	Wettelijke taak huisvesting	Wettelijke taak activiteit	Bijdrage gemeentelijke beleidsdoelen	Maatschap-pelijke activiteit	Commer-ciële activiteit	(Mogelijk) instrument
Algemene binnensport-accommodaties	x			x	x		Accommoderen
Zwembad	x			x	x		Accommoderen
Voetbal	x			x	x		Accommoderen
Atletiek	x			x	x		Accommoderen
Beachvolleybal				x	x		Accommoderen / eventueel financieel ondersteunen
Binnensporten met eigen accommodatie				x	x		Financieel ondersteunen
Overige buitensporten				x	x		Financieel ondersteunen

3. Welzijn

Welzijnsaccommodaties geven onze inwoners de gelegenheid om elkaar te kunnen treffen voor allerlei sociaal-maatschappelijke activiteiten. Bij gemeenten ligt de belangrijke taak om te zorgen voor leefbare kernen en wijken met voldoende voorzieningen. Verschillende soorten sociaal-maatschappelijke accommodaties spelen daarbij een belangrijke rol door onderdak te bieden aan verschillende verenigingen, (hulp)organisaties en allerlei activiteiten op het gebied van ontspanning, ontmoeting en ontwikkeling. Het zijn dé plekken bij uitstek om elkaar te ontmoeten, deel te nemen aan allerlei activiteiten en onderdeel te zijn van de samenleving. Sociaal-culturele accommodaties zijn daarmee voor gemeenten belangrijke voorzieningen bij de uitvoering van onder meer het welzijns- en integratiebeleid.

Het uitvoeren van de **'sociale basis'**, die draait om ontmoeting, steun, iets betekenen voor elkaar en meedoen, is een wettelijke verplichting van een gemeente. De vorm waarin dit gebeurt is echter niet wettelijk vastgesteld. De gemeente Edam-Volendam is momenteel bezig om de uitvoering van de sociale basis op te zetten. Een mogelijkheid is om hiervoor fysieke voorzieningen te creëren en dit onder te brengen in wijksteunpunten en buurtkamers.

Basisvoorzieningen Welzijn

Het gemeentelijke beleid op het gebied van het sociaal domein zet in op het op- en doorbouwen van een toegankelijk, kwalitatief, houdbaar en betaalbaar hulpstelsel. Hulp die past bij wat inwoners kunnen en willen. De eerste toegang tot het sociaal domein wordt door de gemeente Edam-Volendam samen met de samenleving georganiseerd in de volgende basisvoorzieningen:

- **Ontmoetingsplekken** die laagdrempelig zijn en waar inwoners die daar behoefte aan hebben elkaar kunnen ontmoeten. Ontmoeten is belangrijk om het gevoel van saamhorigheid en 'samenkracht' te bevorderen en eenzaamheid te bestrijden. Ontmoetingsplekken sluiten aan bij de behoefte in een kern of wijk. De functie ontmoeten kan op verschillende manieren worden ingevuld en geaccommodeerd, bijvoorbeeld in een buurtcentrum, buurtkamer, MFA of school. Momenteel zet de gemeente Edam-Volendam in op het oprichten van buurtkamers. **Buurtkamers** zijn laagdrempelige informele ontmoetingsruimten in kernen en wijken. De buurtkamers zijn voorzieningen van, voor en door buurtbewoners. Hier komen mensen samen om elkaar te ontmoeten en te leren kennen. Inwoners in de leeftijd van 0-100+ jaar kunnen in een buurtkamer dichtbij en laagdrempelig activiteiten ondernemen. De buurtkamers versterken de zelfredzaamheid van onze inwoners in hun directe omgeving. De buurtkamers worden waar mogelijk gefaciliteerd in kwetsbare wijken. De buurtkamers zijn bij voorkeur geen opzichzelfstaande voorzieningen, maar maken onderdeel uit van een accommodatie waarin ook andere maatschappelijke activiteiten plaatsvinden (mogelijk ook in combinatie met een wijksteunpunt). Het PX-gebouw vervult momenteel ook de functie van **buurtcentrum**.

- Een **wijksteunpunt** vormt de informele toegang tot in de wijk georganiseerde voorzieningen van het sociaal domein. Een wijksteunpunt is laagdrempelig inlooploket waar inwoners terecht kunnen voor informatie, advies en verwijzing, onder andere voor maatschappelijk werk, sociaal raadswerk, vrijwilligerswerk, mantelzorgondersteuning en onafhankelijke cliëntondersteuning. Wijksteunpunten hebben geen kern-/ wijkfunctie maar worden wel op meerdere plekken in de gemeente opgezet waarbij er 1 'hoofdlocatie' is en 2 tot 4 'overige locaties'. De wijksteunpunten zijn bij voorkeur geen opzichzelfstaande voorzieningen, maar maken onderdeel uit van een accommodatie waarin ook andere maatschappelijke activiteiten plaatsvinden (mogelijk ook in combinatie met een buurtkamer).

- Iedere gemeente is verplicht om een **Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)** in te richten. In deze (laagdrempelige) fysieke voorziening worden de preventieve werkzaamheden van verschillende

professionals verricht, zoals jeugdverpleegkundigen, jeugdartsen, pedagogen, psychologen en ambulant hulpverleners, schoolmaatschappelijk werkers, leerplichtambtenaren en jongerenwerkers. Hierdoor kan het CJG meerdere functies invullen, zoals consultatie, ondersteuning bij het opvoeden en het bieden van steun aan jongeren die kampen met uiteenlopende problemen bij het volwassen worden. Het CJG heeft een functie voor de hele gemeente. Een deel van de dienstverlening van het CJG vindt plaats in een fysieke CJG-locatie. De administratieve functies worden niet vanuit de CJG-locatie uitgevoerd. En jongerenwerkers en schoolmaatschappelijk werkers zijn werkzaam op de scholen en in de wijken.

- **Dierenopvang.** De gemeente heeft op basis van de wet Dieren de wettelijke taak om zwerfdieren en gedumpte dieren twee weken op te vangen. De opvang en verzorging van de dieren vallen gedurende deze periode onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarnaast is de opvang en het vervoer van dieren bij calamiteiten ook onderdeel van de zorgplicht van de gemeente.

- **Beschermd wonen en maatschappelijke opvang**. De wettelijke verplichting tot het bieden van beschermd wonen en maatschappelijke opvang staat in artikel 1.1.1 van de Wmo 2015. Voor beide gold tot 2021 dat deze taken waren belegd bij centrumgemeenten. Het rijk en de VNG hebben afgesproken om beide taken door te decentraliseren. Dit betekent dat alle gemeenten verantwoordelijk worden voor het bieden van deze voorzieningen voor hun eigen inwoners. Voor beschermd wonen is de doordecentralisatie vanaf 2021 ingezet. Voor maatschappelijke opvang is 2026 genoemd als streefdatum voor de doordecentralisatie. Naar verwachting wordt de nieuwe *'Woon-zorg-welzijn-visie'* van Edam-Volendam, waarin ook de beleidsvisie ten aanzien van beschermd wonen en maatschappelijke opvang is opgenomen, eind 2023 aan de gemeenteraad aangeboden.

Visie: Overige voorzieningen Welzijn

- Gemeenten hebben de wettelijke verplichting om voldoende aanbod **voor- en vroegschoolse educatie (VVE)** te realiseren -> artikel 116 lid 1 WPO. Hierbij heeft de gemeente geen wettelijke specifieke huisvestingstaak. Voor- en vroegschoolse educatie maakt onderdeel uit van het onderwijsachterstandenbeleid. Het houdt in dat kinderen op jonge leeftijd meedoen aan educatieve programma's die starten in een voorschoolse voorziening (die wordt aangeboden door peuter- of kinderopvang) en doorlopen tot in de eerste twee groepen van de basisschool. Centraal staat dat kinderen bij hun zesde levensjaar een startniveau hebben behaald dat goed past bij aanvang van groep 3 van de basisschool. De rol van de gemeente hierbij is het regisseren van de afstemming en samenwerking tussen de verschillende voorschoolse voorzieningen onderling en tussen de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs.

- Hoewel het aanbieden en faciliteren van **kinderopvang (peuteropvang, dagopvang, buitenschoolse opvang)** geen wettelijke taak van de gemeente is, kiest Edam-Volendam ervoor om dergelijke commerciële activiteiten waar nodig te faciliteren. Vanuit de visie op de ontwikkeling van (integrale) kindcentra is de gemeente bereid om voor te investeren in extra capaciteit bij schoolgebouwen tegen een marktconform tarief.

- We willen onze **jeugd** de mogelijkheid bieden om laagdrempelige ondersteuning te ontvangen. Dit met als doel dat zij gezond en veilig kunnen opgroeien en zichzelf durven zijn. Deze ondersteuning is beschikbaar in het Centrum Jeugd Gezin en op (bestaande) plekken waar de jeugd veel tijd doorbrengt zoals bij de kinderopvang, het basis- en voortgezet onderwijs, de containers van Link en de straat. Hiervoor worden geen aparte accommodaties ingezet.

Inzet van het instrument **Accommoderen**

Accommoderen 1: Buurtkamers
Om de zelfredzaamheid van onze inwoners in hun directe omgeving te versterken, eenzaamheid te bestrijden en samenkracht te bevorderen, faciliteert de gemeente een aantal laagdrempelige ontmoetingsplekken: de buurtkamers. De gemeente accommodeert de buurtkamers door hiervoor ruimte om-niet beschikbaar te stellen aan de partij die de dienstverlening voor de buurtkamers verzorgd. In eerste instantie wordt gekeken naar mogelijkheden om een buurtkamer in een accommodatie in eigendom van de gemeente te realiseren. Dit kunnen ook schoolgebouwen zijn. Als dat niet mogelijk is, wordt gekeken naar de inzet van accommodaties van anderen. De kosten hiervoor zijn voor rekening van de gemeente.

Accommoderen 2: Buurtcentrum PX
Het gebouw PX heeft -naast dat het een poppodium is- ook een buurthuisfunctie en horecafunctie. Het gebouw is via een recht van opstal-constructie eigendom van stichting Club- en buurthuiswerk Edam-Volendam (het 'CBW'). De gemeente Edam-Volendam is eigenaar van de grond. Het CBW ontvangt voor de welzijnsactiviteiten van het poppodium een activiteitensubsidie van de gemeente. Bij het vaststellen van de hoogte van de subsidie wordt ook rekening gehouden met de huisvestingskosten van de gesubsidieerde activiteiten, waarmee de gemeente indirect ook bijdraagt aan de instandhouding van deze maatschappelijke accommodatie. Aandachtspunt bij het subsidiëren van de welzijnsactiviteiten van het CBW zijn de overige (onder meer commerciële) activiteiten die het CBW ook uitvoert.

Accommoderen 3: Centrum Jeugd en Gezin en wijksteunpunt in De Singel
Het gebouw De Singel wordt verbouwd zodat in ieder geval het CJG en wijksteunpunt hierin gehuisvest kunnen worden. Hiermee gaat De Singel twee belangrijke basisvoorzieningen voor de gemeente Edam-Volendam accommoderen. De Singel is eigendom van de gemeente en behoort met de nieuwe functies tot het kernvastgoed van de gemeente. De gemeente gaat het gebouw verhuren aan CJG en wijksteunpunt. Gebruikers die tot nu toe altijd via de Stichting Club- en Buurthuiswerk Volendam (het 'CWB') ruimte in De Singel huurden, kunnen nog tijdelijk in het gebouw blijven.

Accommoderen 4: Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en/of kinderopvang
Schoolgebouwen zijn al jaren geen op zichzelf staande voorzieningen meer. Ze worden steeds vaker multifunctioneel ingezet en vervullen hiermee een belangrijke maatschappelijke functie. Als er ruimte is in bestaande gebouwen, verleent de gemeente toestemming aan het schoolbestuur voor tijdelijke verhuur van een deel van de onderwijscapaciteit voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en/of kinderopvang.

Accommoderen 5: De Botterwerf
De Botterwerf biedt onderdak aan de Vereniging Behoud de Volendammer Botters (VBVB), Stichting De VD Botterwerf en dagbesteding van Stichting Odion. De Botterwerf ontsluit de geschiedenis en het culturele erfgoed van Volendam voor een breed publiek en de museale inrichting is een gewenste aanvulling op het bestaande culturele aanbod in Volendam. De Botterwerf heeft naast cultureel-historische waarde, een grote maatschappelijke functie, waaronder het bieden van dagbesteding en werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente hanteert bij de langdurige huurovereenkomst een minimaal kostendekkend tarief.

Nieuw beleid
De gemeente geeft bij het verlenen van toestemming voor tijdelijke verhuur van onderwijscapaciteit voorwaarden mee, waaronder het betalen van een vergoeding voor de kosten die de gemeente heeft voor het betreffende schoolgebouw. Hiermee wordt voldaan aan de Wet Markt en Overheid.

Bij nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen is de gemeente bereid om -indien mogelijk- extra vierkante meters te realiseren / renoveren voor VVE en/of kinderopvang. Voorwaarde hierbij is dat er een

langdurige huurovereenkomst wordt aangegaan en een marktconform tarief wordt gehanteerd dat minimaal kostendekkend is.

Inzet van het instrument **Financieel ondersteunen**

Financieel ondersteunen 1: Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
De gemeente Edam-Volendam levert een financiële bijdrage aan de kinderopvanglocaties die VVE aanbieden. De kinderopvangorganisatie ontvangt per kind dat een VVE programma volgt een vergoeding vanwege de hogere kostprijs van VVE-activiteiten. Met deze gemeentelijke bijdrage draagt de gemeente indirect bij aan huisvesting van de VVE.

Inzet van het instrument **Inkopen**

Inkopen 1: Sociale basis
Om te voldoen aan de wettelijke taken van de gemeente op het gebied van sociale basis, wordt dienstverlening ingekocht waar huisvesting van activiteiten en diensten ook onderdeel vanuit maakt.

Inkopen 2: Wijksteunpunt
De gemeente heeft dienstverlening voor de organisatie van de wijksteunpunten ingekocht. Hierbij is overeengekomen dat de aanbieder zorgdraagt voor de huisvesting van de wijkservicepunten. De kosten hiervoor maken onderdeel uit van de inkoopopdracht, waardoor de gemeente deze indirect bekostigt. Voorafgaand aan een volgende aanbesteding van de dienstverlening in het sociaal domein (waar de wijksteunpunten onder vallen), wordt in de toekomst binnen de gemeente een brede afweging gemaakt op welke wijze de accommodaties die onderdeel uitmaken van de invulling van de dienstverlening meegenomen worden.

Inkopen 3: Bescherm wonen
Beschermd wonen loopt voor de regio ‘Waterland’ (waar Edam-Volendam onder valt) via centrumgemeente Purmerend. De huidige accommodaties voor beschermd wonen en opvang staan nu ook in Purmerend. Momenteel wordt beschermd wonen gesubsidieerd door de gemeente Purmerend. Vanaf 2024 zal de gemeente Purmerend overgaan naar Inkoop.

Tot voor kort werd het aanbod voor beschermd wonen uitsluitend ‘intramuraal’ geboden (binnen de muren van een instelling). Mensen verblijven in een gebouw dat het bezit is van of gehuurd wordt door de instelling. Ze betalen zelf geen huur en hebben geen huurcontract. Er is dus sprake van een wettelijke verplichting om deze instellingen te accommoderen. Het rijksbeleid is om mensen zoveel mogelijk thuis begeleiding te bieden, omdat de kans op (blijvend) herstel groter is in de eigen omgeving en verhuizen kan leiden tot stress en terugval in de problematiek. Daarom geldt voor beschermd wonen de wens om mensen zoveel mogelijk in de eigen omgeving en buiten de muren van een instelling begeleiding te bieden, behalve voor mensen die de thuissituatie hebben verlaten vanwege de veiligheid. Beschermd wonen betekent dat mensen intensieve begeleiding krijgen met 24-uurs toezicht. Momenteel onderzoeken we of we mensen thuis die intensieve begeleiding kunnen bieden via het nieuwe product ‘Beschermd Thuis’ in de vorm van 24-uurs bereikbaarheid. Om die bereikbaarheid en begeleiding goed te kunnen regelen en betaalbaar te houden, is het wenselijk dat cliënten en begeleiders binnen een bepaalde afstand wonen van een centraal punt van waaruit de zorg en begeleiding wordt geboden. Indien mogelijk combineren we dat punt met een ander punt van waaruit 24-uurs zorg wordt geboden. Het gaat hier om een ambulant aanbod van woningen die worden gehuurd of door de aanbieder van zorg of door de bewoner. De gemeente Edam-Volendam zit daar niet tussen.

Inkopen 4: Bouwspeelplaats
Voor de ‘Bouwspeelplaats’ wordt dienstverlening ingekocht waarvan huisvesting van de huttenbouwactiviteiten ook onderdeel uitmaakt.

Inkopen 5: Dierenopvang
De gemeente Edam-Volendam heeft vanuit het instrument 'inkopen' voor dierenopvang een contract afgesloten met dierenopvang Amsterdam (DOA). Bij calamiteiten waarbij dieren betrokken zijn werkt de gemeente Edam-Volendam samen met Politie en Brandweer en de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland.

Inzet van het instrument **Algemeen Belang Besluit**

Het huidige algemeen belang besluit van de gemeente Edam-Volendam is van toepassing op de verhuur van maatschappelijk accommodaties. Vanwege herziening en aanscherping van de van de wet, is het huidige algemeen belang besluit onvoldoende deugdelijk gemotiveerd (zie ook **bijlage 4**).

Samenvatting voorzieningen en inzet instrumenten Welzijn

WELZIJN	Basis-voorziening	Wettelijke taak huisvesting	Wettelijke taak activiteit	Bijdrage gemeentelijke beleidsdoelen	Maatschap-pelijke activiteit	Commer-ciële activiteit	(Mogelijk) instrument
Sociale basis			x	x	x		Accommoderen of Inkoop
Ontmoetingsplek (bijv. buurtkamer of buurtcentrum)	x			x	x		Accommoderen
Wijksteunpunt	x			x	x		Inkopen
Centrum Jeugd & Gezin	x		x	x	x		Accommoderen
Beschermd wonen en maatschappelijke opvang	x		x	x	x		Accommoderen, Subsidiëren of Inkopen
Jeugd ondersteuning				x	x		Maatwerk (afhankelijk van situatie)
Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)			x	x		x	Accommoderen -> marktconform verhuren / Financieel ondersteunen
Kinderopvang				x		x	Accommoderen -> marktconform verhuren
Bouwspeelplaats				x	x		Inkopen
De Botterwerf			x	x	x	x	Accommoderen
Dierenopvang	x		x	x	x		Inkopen

4. Cultuur

In de gemeente Edam-Volendam is cultuur op verschillende manieren aanwezig, bijvoorbeeld in de vorm van erfgoed, musea, muziek, theater en verenigingen. Veel mensen zijn verbonden aan de lokale cultuur door bijvoorbeeld mee te zingen in één van de vele koren of als vrijwilliger in een museum aan de slag te zijn. Cultuurparticipatie vervult een onmisbare rol bij het creëren van een aangenaam leefklimaat en een kansrijke omgeving voor jong en oud.

In de gemeente werken we veel aan talentontwikkeling van de jeugd, om cultuurparticipatie binnen- en buitenschools te bevorderen. Naast de talenontwikkeling onder jongeren zet de gemeente zich ook in om eenzaamheid onder de bewoners tegen te gaan. Het stimuleren van toneel, fanfare, zangkoren en culturele activiteiten is van belang om de sociale cohesie te versterken. Cultuur inspireert en stimuleert de creativiteit van inwoners en draagt bij aan de leefbaarheid in dorpen en kernen. Een sterk cultureel aanbod in de gemeente verbetert de sociale omgeving en bevordert het welzijn van de inwoners.

De gemeente Edam-Volendam stimuleert de amateurkunst door verenigingen, accommodaties en activiteiten, waar mogelijk en passend in het beleid, te ondersteunen en stimuleren. Hierbij ligt een extra focus op kunst en cultuur in de (kleine) kernen vanwege de rol die het speelt bij de leefbaarheid. Ook hecht de gemeente een grote waarde aan cultureel (immaterieel) erfgoed en oude ambachten. Het is van belang deze levendig te houden en zichtbaarder te maken voor (jonge)bewoners en bezoekers. Niet alleen voor de identiteit en leefbaarheid van de gemeente, maar ook vanwege de economische factor. De cultuurhistorische musea van Edam en Volendam spelen daarbij een belangrijke rol.

Kenmerkend voor maatschappelijke accommodaties die onder de categorie cultuur vallen is dat dit vaak oude (monumentale) gebouwen zijn. Oude gebouwen kunnen vaak aanzienlijke kosten met zich meebrengen als het gaat om (levensduurverlengend) onderhoud, exploitatie en verduurzaming.

Basisvoorzieningen Cultuur

- Gemeente moeten vanaf 2025 zorgen voor voldoende en volwaardige openbare **bibliotheekvoorzieningen.** Het kabinet wil deze zorgplicht omzetten in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). In de gemeente Edam-Volendam zijn er drie bibliotheekpunten:
    - Bibliotheek Edam - inclusief wijksteunpunt, eigendom van woningcorporatie
    - Bibliotheek Volendam - eigendom van stichting openbare bibliotheek Waterland
    - Bibliotheek Oosthuizen - onderdeel van MFA, eigendom van gemeente

- Om over het ontstaan en de geschiedenis van onze gemeente te vertellen en onze historische collectie tentoon te stellen, behoort een **cultuurhistorisch stadsmuseum** tot onze basisvoorzieningen. Deze functie wordt momenteel vervult door het Edams Museum en het Volendams Museum.

Overige voorzieningen Cultuur

Overige voorzieningen die bijdragen aan het behalen van culturele beleidsdoelstellingen van de gemeente Edam-Volendam zijn onder andere:

- Het **Schooltje van Dik Trom** in Etersheim is een museum gevestigd in de voormalige dorpsschool. Het museum beschikt over een ruime collectie kinderboeken. Het gebouw is eigendom van Stadsherstel Amsterdam N.V., die als doel heeft bedreigde pandeeeen die karakteristiek zijn voor Amsterdam en omstreken aan te kopen en te restaureren. Stadsherstel Amsterdam N.V. verzorgt ook het onderhoud aan het gebouw.

- **Muziekschool Waterland** levert muzieklessen op basisscholen in de gemeente Edam-Volendam. Dit vindt plaats in de schoolgebouwen. Volgens de wetgeving wordt het gebruik van een schoolgebouw voor culturele activiteiten gezien als medegebruik. Hiervoor hoeft het schoolbestuur als juridisch eigenaar van het schoolgebouw geen toestemming te vragen aan de gemeente. De gemeente mag hiervoor geen vergoeding vragen.

- Er heerst een grote muziekcultuur in Edam-Volendam. Muzikale inwoners van de gemeente kunnen gebruik maken van de podiumfunctie van de PX. Het **poppodium** PX heeft een functie voor de hele gemeente.

- Verschillende **toneel, muziek en zangverenigingen**. Zij gebruiken voor hun activiteiten een eigen pand of maken medegebruik van een accommodatie zoals een school of multifunctionele accommodaties zoals MFA Oosthuizen, een buurthuis of De Singel. De kosten hiervan kunnen (deels) worden gedekt vanuit de ledenbijdrage / activiteitenbijdrage.

Inzet van het instrument **Huisvesten om-niet**

Huisvesten om niet 1: Muziekschool in schoolgebouwen
Voor muzieklessen van de muziekschool kan medegebruik worden gemaakt van schoolgebouwen. Voor medegebruik van onderwijscapaciteit hoeft een schoolbestuur geen toestemming te hebben van de gemeente en mag de gemeente volgens de wet geen vergoeding vragen voor de kosten die verbonden zijn aan het economisch eigenaarschap. Schoolbesturen kunnen als juridisch eigenaar voor deze activiteiten wel een bijdrage vragen voor de exploitatielasten van het schoolgebouw.

Inzet van het instrument **Accommoderen**

Accommoderen 1: Museum Volendam
Het Museum Volendam is gehuisvest in een gemeentelijk monument. De functie van het Museum Volendam is direct gekoppeld aan het gebouw. Uitgangspunt van de gemeente Edam-Volendam is om dit cultureel erfgoed te behouden. De gemeentelijke kostprijs van het gebouw waarin Museum Volendam is gehuisvest, wordt volledig doorbelast aan het museum. Via een integrale activiteitensubsidie van de gemeente ontvangt Museum Volendam financiële middelen om de huisvestingslasten te dekken.

Accommoderen 2: Museum Edam
Het Edams Molendam is gehuisvest in twee Rijksmonumenten: het Koopmanshuis en het voormalige raadhuis. De functie van het Museum Edam is direct gekoppeld aan de gebouwen. Uitgangspunt is om cultureel erfgoed en identiteit te behouden. De gemeentelijke kostprijs van de gebouwen waarin Museum Edam is gehuisvest, wordt volledig doorbelast aan het museum. Via een integrale activiteitensubsidie van de gemeente ontvangt Museum Volendam financiële middelen om de huisvestingslasten te dekken.

Inzet van het instrument **Financieel ondersteunen**

Financieel ondersteunen 1: Bibliotheek
Om te zorgen voor voldoende en volwaardige openbare bibliotheekvoorzieningen krijgt Bibliotheek Waterland jaarlijks een subsidie toegekend van de gemeente voor de bibliotheekvoorzieningen in Edam-Volendam. Bij het vaststellen van de hoogte van de subsidie wordt ook rekening gehouden met de huisvestingskosten van de gesubsidieerde activiteiten, waarmee de gemeente indirect ook bijdraagt aan de instandhouding van de huisvesting.

Financieel ondersteunen 2: Schooltje van Dik Trom
De gemeente Edam-Volendam levert een activiteitensubsidie aan het museum Schooltje van Dik Trom. Met deze gemeentelijke bijdrage draagt de gemeente indirect bij aan huisvesting van dit museum.

Financieel ondersteunen 3: Poppodium PX
Momenteel is het poppodium onderdeel van het gebouw PX, dat ook een buurthuisfunctie en horecafunctie vervult. Pop- en buurtcentrum PX is via een recht van opstal-constructie eigendom van stichting Club- en buurthuiswerk Edam-Volendam (het 'CBW'). De gemeente Edam-Volendam is eigenaar van de grond. Het CBW ontvangt voor de culturele activiteiten van het poppodium een activiteitensubsidie van de gemeente. Bij het vaststellen van de hoogte van de subsidie wordt ook rekening gehouden met de huisvestingskosten van de gesubsidieerde activiteiten, waarmee de gemeente indirect ook bijdraagt aan de instandhouding van deze maatschappelijke accommodatie. Aandachtspunt bij het subsidiëren van de culturele activiteiten van het CBW zijn de overige (onder meer commerciële) activiteiten die het CBW ook uitvoert.

Financieel ondersteunen 4: Diverse koren, muziekverenigingen en toneelverenigingen
Culturele verenigingen kunnen voor uitvoeringen en evenementen een activiteitensubsidie aanvragen bij de gemeente Edam-Volendam waarin ook een component huisvesting wordt meegenomen. De verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor het regelen / huren van ruimte voor repetities et cetera. Culturele verenigingen met een eigen accommodatie kunnen -net als sportverenigingen- financiële ondersteuning aanvragen bij de gemeente voor bijvoorbeeld verduurzaming, renovatie of vervanging van een opstal. Aan de hand van de afwegingskaders worden deze aanvragen getoetst.

Inzet van het instrument **Algemeen Belang Besluit**

Het huidige algemeen belang besluit van de gemeente Edam-Volendam is van toepassing op de verhuur van maatschappelijk accommodaties. Vanwege herziening en aanscherping van de van de wet, is het huidige algemeen belang besluit onvoldoende deugdelijk gemotiveerd (zie ook **bijlage 4**).

Samenvatting voorzieningen en inzet instrumenten Cultuur

CULTUUR	Basis-voorziening	Wettelijke taak huisvesting	Wettelijke taak activiteit	Bijdrage gemeentelijke beleidsdoelen	Maatschap-pelijke activiteit	Commer-ciële activiteit	(Mogelijk) instrument
Cultuurhistorisch stadsmuseum	x			x	x		Accommoderen
Bibliotheek	x		x	x	x		Financieel ondersteunen
Schooltje van Dik Trom				x	x		Financieel ondersteunen
Poppodium				x	x		Financieel ondersteunen
Muziekschool				x	x		Huisvesten om-niet (medegebruik schoolgebouwen) / Financieel ondersteunen (?)
Koren / muziekverenigingen				x	x		Financieel ondersteunen / Geen
Particuliere accommodaties met culturele functie				?	?	?	Financieel ondersteunen indien het bijdraagt aan beleid (= maatwerk)

Bijlage 4: Wet Markt en Overheid en accommodatiebeleid

Op 1 juli 2012 is de Wet Markt en Overheid (WM&O) van kracht geworden. Deze wet is een onderdeel van de Wet economische mededinging (Wem) en heeft als doelstelling om oneerlijke mededinging (oneerlijke concurrentie) tegen te gaan. Het sluit aan bij de Europese regelgeving op dat gebied. Deze wet vult het staatssteunrecht aan en geldt niet als het staatssteunrecht van toepassing is. De wet bevat een regeling voor door overheidsinstanties (waaronder gemeenten) uitgevoerde economische activiteiten. Een 'economische activiteit' wordt gedefinieerd als "iedere activiteit bestaande uit het aanbieden van goederen en/of diensten op een bepaalde markt". Dit kan bijvoorbeeld zijn de verhuur en/of het gebruik van gemeentelijke accommodaties (zoals sportzalen), het verzorgen van de groenvoorziening bij particulieren, het aanbieden van reclamediensten, het exploiteren van een parkeergarage, haven of fietsenstalling of het maken van pasfoto's door de burgerlijke stand. Of er sprake is van een economische activiteit in vorenstaande zin, is afhankelijk van de karakteristieken van de activiteit. De wet kent namelijk ook een aantal uitzonderingen. Het ministerie van EZ heeft in 2012 een handreiking opgesteld waarin de reikwijdte van de WM&O nader worden toegelicht. Echte overheidstaken vallen niet onder de wet en in het verlengde daarvan ook niet het uitvoeren van die taken ten behoeve van derden zoals regiogemeenten. Het gaat om een overheid die een economische activiteit verricht of een overheidsbedrijf bevoordeelt. Andere uitzonderingen zijn openbaar onderwijs, sociale werkvoorziening.

De WM&O bevat vier gedragsregels die overheidsinstanties zoals gemeenten in acht moeten nemen als zij economische activiteiten uitvoeren. Voor het accommodatiebeleid is de gedragsregel over de **integrale kostendoorrekening** relevant. Overheden moeten ten minste de integrale kosten van hun goederen of diensten in hun tarieven doorberekenen. Bij de kostendoorberekening moeten op grond van het Besluit Markt en Overheid in elk geval in aanmerking worden genomen:

a. operationele kosten
b. afschrijvings- en onderhoudskosten
c. vermogenskosten

Als een overheid goederen of diensten op de markt aanbiedt, dan moet zij zich aan deze gedragsregels houden. Dit is bijvoorbeeld het geval als de gemeente een sporthal verhuurt. De wet maakt het wel mogelijk om af te wijken van de gedragsregels, maar dan moet dit wel gebeuren op basis van een raadsbesluit, waarin is bepaald dat de daarin genoemde activiteiten worden verricht in het algemeen belang (artikel 25h, vijfde lid en art. 25j Wem). De gemeenten hebben een grote mate van beleidsvrijheid bij het nemen van een dergelijk besluit.

Er kunnen voor overheden redenen op grond van het algemeen belang bestaan om economische activiteiten uit te voeren. Aan welke economische activiteiten moet worden gedacht? Van de kant van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) is een lijst van voorbeelden opgesteld, waaronder:

- Verhuur van vastgoed aan een muziekschool voor een symbolische prijs
- Exploiteren van gemeentelijke sportaccommodaties (zwembaden, sporthallen)
- Exploiteren van horecavoorzieningen in overheidsgebouwen (personeelskantine)
- Exploiteren van bioscopen, uitlenen door bibliotheken
- Cateringdiensten door musea
- Aanbieden van kinderopvang
- Borg staan voor een lening van een plaatselijke voetbalvereniging
- De leefbaarheid van een kleine kern kan een ontmoetingsplek vergen

In deze gevallen kan het algemeen belang erbij gebaat zijn dat de gedragsregels uit de WM&O niet worden toegepast, in het bijzonder om de genoemde diensten onder de kostprijs aan te kunnen bieden.

Voorwaarden voor algemeen belang-besluit
De raad heeft ruime beleidsvrijheid bij het afbakenen van het algemeen belang. De besluiten dienen echter wel te voldoen aan de bestuursrechtelijke eisen c.q. waarborgen die zijn gesteld in de Algemene wet bestuursrecht (zorgvuldige voorbereiding, goede motivering, inspraak en bezwaar/beroep). Vanwege herziening en aanscherping van de van de wet is de geldigheidsduur van een vaststellingsbesluit beperkt tot 5 jaar. Dit betekent dat een genomen algemeen belang besluit periodiek geëvalueerd moet worden.

Een algemeen belang besluit / vaststellingsbesluit moet deugdelijk worden gemotiveerd.

1. De eerste stap is om duidelijk te maken welk specifiek algemeen belang aan de orde is en of de desbetreffende economische activiteit dat algemeen belang dient. Er moet per accommodatie worden vastgesteld om welk algemeen belang het gaat. Dit moet specifiek benoemd worden en niet te breed worden opgevat. Het aanbieden van de activiteit onder de integrale kostprijs moet noodzakelijk zijn om dit belang te bereiken.
2. Duidelijk moet worden dat er geen andere marktpartij is die het belang kan vervullen en dit is in de praktijk onderzocht.
3. Vervolgens moet worden bepaald welke gevolgen de vaststelling heeft voor derden, in het bijzonder private ondernemers die concurreren met de overheid. De afweging tussen het algemeen belang en de belangen van de betrokken ondernemers moet redelijk zijn gemaakt. De gemeente dient bij voorkeur voorwaarden in het algemeen belang besluit op te nemen om het beoogde effect daadwerkelijk te bereiken, of het nadeel dat de ondernemers ondervinden, te compenseren.
4. Ten slotte moet worden afgewogen of het met de activiteit te dienen algemeen belang opweegt tegen de nadelige gevolgen voor belanghebbenden. Deze belanghebbenden mogen niet onevenredig worden getroffen en dat is bijvoorbeeld wel het geval indien de algemeen belangvaststelling niet noodzakelijk is omdat het beoogde doel ook met minder vergaande middelen kan worden bereikt. De belangenafweging dient beperkt te zijn tot de belangen van degenen die de WM&O beoogt te beschermen. Dat zijn de private ondernemingen die in concurrentie staan met overheden waarvan zal worden vastgesteld dat hun economische activiteiten plaatsvinden in het algemeen belang.

Het afgeven van een algemeen belang besluit wordt enkel door een rechter in stand gelaten indien het bestuursorgaan de nodige kennis heeft vergaard over de relevante feiten en de af te wegen belangen heeft vergaard en deze zichtbaar heeft afgewogen voordat het besluit werd genomen. De vereiste belangenafweging voor de totstandkoming van een algemeen belang besluit dient zorgvuldig en met schriftelijke feiten en een krachtige motivering te zijn onderbouwd. Een dergelijke motivering bevat bij voorkeur:

- Een tweeledig feitenonderzoek waarin de doeltreffendheid en belangenafweging zijn onderzocht.
- Er mogen geen aannames in staan en geen onderzoeksrapporten met verkeerde uitgangspunten worden aangehaald.
- De belangenafweging moet kenbaar zijn gemaakt en er dient een toelichting bij het algemeen belang besluit te worden gepubliceerd.

De conclusie van een algemeen belang besluit moet zijn dat zij noodzakelijk en doeltreffend is voor de instandhouding van de activiteiten, los van de aanbieder. Het enkel concluderen dat de kosten te hoog zijn voor partijen is niet voldoende. Er dient bij voorkeur een berekening aan ten grondslag te liggen.

Tegen concrete vaststellingsbesluiten (de zogenaamde concretiserende besluiten van algemene strekking) staan bezwaar en beroep open. Als het vaststellingbesluit in de vorm van een algemeen verbindend voorschrift (verordening) wordt gegoten, staat geen rechtstreeks beroep open maar is slechts indirect beroep bij de bestuursrechter mogelijk. Een belanghebbende kan dan de rechtmatigheid van een concreet uitvoeringsbesluit aanvechten. Een belanghebbend ondernemer kan in geval van schending van gedragsregels ook bij de civiele rechter terecht en een procedure uit onrechtmatige daad aanspannen.

Gelet op de vergaande gevolgen van een besluit dat bepaalde activiteiten worden geacht in het algemeen belang plaats te vinden, verdient het de voorkeur actief inspraak mogelijk te maken alvorens tot besluitvorming over te gaan (op basis van de inspraakverordening).

Risico's niet voldoen aan wet
De ACM is belast met toezicht op de WM&O. Als de ACM na onderzoek vaststelt dat een gemeente in strijd met de WM&O handelt, kan de ACM:

1. verklaren dat een overtreding is vastgesteld en
2. een last onder dwangsom opleggen.

De last onder dwangsom kan niet alleen kan worden opgelegd aan de rechtspersoon waartoe het bestuursorgaan behoort, maar ook aan de feitelijk leidinggevers of opdrachtgevers.
De ACM richt zich daarbij op economische activiteiten die de meeste schade toebrengen, bijvoorbeeld waar verdringing van particulier initiatief duidelijk is. Een belanghebbende kan verder een actie uit onrechtmatige daad beginnen. Daarnaast is het wellicht mogelijk om de nietigheid van overeenkomsten in te roepen.

Huidig algemeen belang besluit
Op 29 januari 2015 heeft de gemeenteraad van Edam-Volendam besloten de volgende economische activiteiten aan te wijzen als activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang, als bedoeld in artikel 25h, vijfde lid van de Mededingingswet:

1. de verhuur van sportaccommodaties
2. de verhuur van maatschappelijk vastgoed
3. ligplaatsen in de gemeentelijke havens

Deze aanwijzing heeft tot gevolg dat de gedragsregels van de Wet Markt en Overheid niet op deze activiteiten van toepassing zijn.

Niet valt uit te sluiten dat momenteel in de praktijk situaties bestaan die op gespannen voet staan met deze regelgeving. Voor de gemeente is het van belang te inventariseren (met behulp van de genoemde handreiking) welke huidige economische activiteiten onder de WM&O vallen. Uiteraard dienen vanaf nu alle nieuwe economische activiteiten te worden getoetst aan de WM&O. Voor alle afdelingen die te maken hebben met het verrichten van economische activiteiten is de WM&O van belang. Uit de gegeven voorbeelden blijkt dat alle afdelingen bij de wet betrokken (kunnen) zijn. De regierol voor de uitvoering van de wet ligt bij het team Algemeen juridische zaken (sectie AC).

Verdere procedure
Actualisatie van het huidige algemeen belang-besluit van de gemeente Edam-Volendam waarbij per accommodatie gemotiveerd wordt aangegeven waarom een activiteiten welk algemeen belang dient. Het vaststellen van het algemeen belang besluit is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Tegen dit besluit kan een bezwaarschrift worden ingediend.

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Ondernemend en betrokken.

W. van der Knoopdreef 1
1132 KN Volendam
Telefoon: 0299-398398
Email: info@edam-volendam.nl

www.edam-volendam.nl